UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Quarta, an discede[n]s de monasterio sine sui abbatis lice[n]tia possit sua vendicare? Sol. non.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

ti reddenda ſunt que ſua fuerũt.ꝛ dicendũ eſt ꝙ non. xix q.iij.quia ingredientibus.ꝛ.ꝫ.xxi.q.vj.de lapſis. et in auꝶ.de monachis.§.ſi vero relinquens.col.j.ſi tamen timetur de eius ſeuitia, poſſunt monachi permittere vt ſua tollat: vt.j.e.q.iiij.§.vlti.

ctuoſa: qꝛ iudiciũ nõ habuerũt,ꝛ poſtea ſacrilegiũ in auferẽdo cõmittũt. De ſcḋis dr q penitere nõ debẽt: nec opꝫ eos agere penitẽtiã: qḋ eſſet eis periculoſum.

d ¶ Nõ iudicio ꝑpetuo.q.d.nõ iudicio diſcretiõis,qꝛ illḋ eſſet perpetuũ.nã niſi ſit perpetuũ,nullũ dicitur.

S J aũt. ¶ Hec queſt. diuiditur in.vij.partes: in quarũ prima ꝓbat per.iiij.cap.ꝙ illis qui recedũt a mõaſterio ſuo,nõ ſunt eis ſua reddẽda.ſcḋa ibi: Sicut antiquitus. tertia ibi: Qui aũt.quarta ibi: Uerum ne. quinta ibi: Occaſione. Sexta ibi: Etiã ſi epo.ſeptia ibi: Sed notãduꝫ. Jo.de fan.

¶ Ceſ⁹. Hec eſt iiij.queſtio qua q̃rit an abbas reddere ḋbeat alicui monacho recedenti ea que monaſterio dedit. Et reſpõdet ꝙ nõ.xix.q.iij. quia ingredientibus.ꝛ.ꝫ.xxi.q.vj. de lapſis.ꝛ in auꝶ. de mona.§.ſi vero relinquens.qꝛ abbati nõ licet alienare poſſeſſiões et res eccleſie traditas nec etiã alicui alteri licꝫ.ſi tamẽ de eius ſeuitia timeaꝶ,poſſunt abbas ꝛ monachi ꝑmittere vt ſua tollat: vt.j.e.§.vlt.

Q Uicunq̃ꝫ. ¶ Ceſ⁹ Quidã epi vel aliij prelati iniuſte alienabãt res mobiles ꝛ imobiles eccleſie ſue.ꝛ ideo ſtatutũ fuit vt q̃ talia faciũt,deponanꝶ. Jncõſtitutũ.i.cõtra cõſtitutionẽ talia prohibentem.

enim redire crimínoſum eſt. qui autem manifeſto facinori deſinit obuiare cũ poteſt,conſentit. Hic autẽ non ſolũ non obuiat,ſꝫ etiã permittẽdo fautor exiſtit. Non ergo lꝫ abbati dare licẽtiam alicui retro abeundi,nec illi vtiq̃ꝫ lꝫ retrorſum abire: qꝛ ex quo ſemel ſe abbati ſubiecit,abſq̃ꝫ ei⁹ permiſſione nihil agere poteſt.

¶ Queſtio.iiij.

SJ autẽ ſine licẽtia abbatis de monaſterio diſceſſerit q̃riꝶ vtrũ ſua ſint ei reddẽda,an nõ: ſed res et poſſeſſiones ecclꝰie traditas quolibet modo alienare nec abbati nec alicui lꝫ. Unde Symma.pa. Poſſeſſiones quas vnuſq̃ſq̃ꝫ ꝛc̃.ꝛ iterũ.

¶ Honore priuetur q̃ de iure ecclꝰie aliq̃d alienauerit.

QUicunq̃ꝫ epiſcoporum preſbyterorũ, diaconorum oblitus dei,ꝛ decreti huius immemor, inconſtitutuꝫ[a] committens, predium eccleſie magnum vel exiguum[b] vel quicq̃ꝫ de iure eccleſie alienare tẽtauerit: ꝛ donator ꝛ alienator,ꝛ venditor honoris[c] ſui amiſſione mulctetur.

Itẽ Gregorius Anthemio ſubdiacono. Palea.

RAtio nulla ꝑmittit vt ꝓprijs cuiuſq̃ꝫ vſibus applicet qḋ ꝓ cõmuni vtilitate datũ eſſe cognoſciꝶ.

Itẽ Ambro.in lib.de pnia.

¶ Qui reuocãdum putat qḋ eccleſie cõtulit,ſacrilegij crimen incurrit.

SUnt qui opes ſuas tumultuario mẽtis impulſu nõ iudicio[d] ꝑpetuo,vbi eccleſie cõtulerint,poſtea reuocandas putauerũt: quib⁹ nec prima[e] merces grata eſt,nec ſcḋa[f]: qꝛ nec prima iudiciũ habuit,ꝛ ſecunda habuit ſacrilegiũ. Sunt quos penitet opes ſuas diuiſiſſe paupib⁹.ſic eos q̃ penitẽtiã agũt[g],hoc ſolũ timere oportet,ne ipſi⁹ penitentie agãt penitentiã[h].

Itẽ Grego. Sabino ſubdia.

¶ Qui ſacris locis derelicta retinere contenderit,ſacrilegium committit.

SAcrilegiũ[i] ꝛ contra legẽ eſt ſi q̇s qḋ venerabilibus locis relinquiꝶ,praue

de pe.diſt.j.diuortiũ.ꝛ.ff.de reg.iu. q̃cq̃d. et. xxiij. q.j. parat⁹. Et eſt hic Uotum ar.ꝙ ſi aliq̃s emittat votum ꝓprio quodam impulſu animi ꝙ teneatur illḋ obſeruare. Sꝫ ſi aliq̃s ꝓpter aliorũ ipulſum vel clamorẽ aliqḋ emiſit tunc ſecus eſt: vt xxij.q.iiij. vnuſq̃ſq̃ꝫ.nã electio facta ad alioꝝ impulſũ non valet: vt.vij. qḋ.j.licet.et.ſi ergo. ſiľr nec libertas.ff.qui ꝛ a qui. ma.libe.non fi.l.ſi priuatus.

emittens an ſēp teneat illḋ ſeruare.

Cõtra.ex.i.i. intrãtũ, §.j.ff. ḋ re.ꝺi. ꝛ l.j.q̃ꝫ: t⁹.ff.de au.tar, le,

e ¶ Nec prima.i. primum factuꝫ ex quo debuit mereri mercedem.

f ¶ Nec ſcḋa.ſcꝫ reuocatio.

g ¶ Agũt.i.penitent ꝙ dederũt.

h ¶ Penitẽtiã.qꝛ penitẽt ꝛ dolẽt ꝙ dederũt pauperibus: ꝛ de illo dolore ſiue penitentia agãt penitẽtiã.

Sed nũq̃d ẽ maius ſacrilegiũ ꝛc̃. qḋ dic vt not. xxij.q. v.c.ij.

i SAcrilegiũ. Qꝛ hic fit mentio de ſacrilegio: quid ſit ſacrilegium videam⁹: Sacrilegiũ magiſtraliter variſſimo dis deſcribiꝶ. Uno modo ſic: Sacrilegiũ eſt ſacre rei violatio,ſiue in ſe ſiue in alio.ꝛ hoc appellaꝶ ſacra res.ſiue ſit res ipſa ſacra,ſiue ipſa ꝑſona ecclꝰiaſtica. alio mõ deſcribiꝶ ſic. Sacrilegiũ eſt publici iurꝫ trãſgreſſio.q̃d autẽ ſit ius publicũ,habes.ꝫ.j.diſ.ius publicũ.largi⁹ tñ q̃nq̃ꝫ diciꝶ cõmittere ſacrilegiũ q̃ diſputat de iudicio ꝑncipis: vel cũ dies ſolẽnis violaꝶ,vel cũ legib⁹ ſiue canonib⁹ reuerẽtia nõ impẽdiꝶ. Cõmittitur autẽ trib⁹ modis ſacrilegiũ: vel cũ ſacrũ de ſacro,vel ſacrũ de nõ ſacro,vel non ſacrũ de ſacro auferꝶ: vt.j.e.quiſq̃s. Jmponiꝶ autẽ pro ſacrilegio q̃nq̃ꝫ ſpũalis pena: vt ſi cõmittaꝶ in perſona eccleſiaſtica,qꝛ talis eſt excõicatus ipſo iure: vt.j.eo.ſi quis ſuadẽte.ſed ſi in re ecclꝰie ſit ſacrilegiũ,tunc poſt trinã admonitionẽ excõicãdus eſt: vt.j.e.q̃ſq̃s.§.itẽ ſi q̃s domũ. Jtẽ imponiꝶ pena pecuniaria quãdoq̃ꝫ maior q̃nq̃ꝫ minor: vt.j.e.q̃ſq̃s.ꝛ ca.ſi q̃s ꝯtumax.ſm leges durior pena iponiꝶ ꝓ ſacrilegio.ff.ad.l.iul.pec.ſacrilegiũ. Sed ſi queras cui dãda ſit pena q̃ debeꝶ ꝓ ſacrile

Sacrilegij diffinitio.

Sacrilegium tripľr cõmittitur.

Sacrilegij pena.

a ¶ Jncõſtitutũ.i.ꝯtra hoc ſtatutũ.vel poniꝶ ꝓprie. incidit eñ in penã: ſꝫ ſi ſtatim reſtitueret eccleſie,penã effugeret.extra de re.ec.nõ alie.ſi q̃s preſbyterorum.ꝛ xij.q.ij.non liceat.§.vlti.

M. incidit in aliḋ cõſtitutũ qḋcũq̃ꝫ qḋ ſiľ ia ꝓhibet ſꝫ L.ꝛ V.

b ¶ Uel exiguũ.ergo ꝓ alienatione rei modice deponiꝶ aliq̃s.ꝛ ſic eſt arg.ꝯtra.xij.q.ij.terrulas.ꝛ ex̃ de do.ca.iiij. Sꝫ intelligas hoc tale exiguũ qḋ tñ vtile eſt eccleſie. Jtẽ in huiuſmodi alienationib⁹ valde attẽdẽda eſt ꝯſuetudo ꝛ lex municipalis.ex̃ de do.c.iij.ꝛ.ff.qḋ vi aut clã.l.ꝓhibere.§.non tantum.

c ¶ Honoris.ecce pena alienãtis.xij.q.ij.quiſquis.

SUnt qui opes. ¶ Ceſ⁹. Quidã res quas cũ quodã mẽtis impulſu eccleſie contulerunt,reuocare volebãt. Alij erãt qui dolebant res ſuas pauperibus diuiſiſſe. De primis dicitur ꝙ donatio non fuit eis fructuoſa:

glo: dicas φ ſi perſone facta eſt iniuria, ipſi pſone preſtanda eſt: vt eẋ de ſen.excō.parochianos. ⁊ ca.grauē. ſi rei facta eſt iniuria, tūc ipſi rei preſtanda eſt: vt.j.e.ſi quis in atrio.et extra de ſimo.de hoc autem.

in circuitu habeat.xl.paſſus: alie vero minores eccleſie xxx.intra qđ ſpatiū ſi qs violētiam fecerit, aut pſonam hois vel bona ei⁹ inde extraxerit/excōicetur donec ſatiſfaciat: niſi fuerit publicus latro: cui⁹ perſona vel res inde ſubtrahiẗ ſine pena canonis. Seq.ca.planū eſt.

O Mnes eccłie. ¶Caſus. Lucius papa ſtatuit ⁊ decreuit vt raptores rerū eccłiaſticaꝝ tāq̄ ſacrilegi ſint anathematizādi cū oib⁹ ſibi conſentiētib⁹ q̄ pari pena ſūt puniēdi. Conſentientes ſcȝ defenſione vel cooperatione.

a ¶ Anathematizamus. Videẗ hic Sacrilegi an φ oēs ſacrilegi et ſint ipō dilapidatores eccleſiaꝝ ſunt ipō iure excōicati. Videtur dilapidatores ecclesiarum ipso iure excōicati. re excōicati.xj.qō.iij.canonica.extra de ſen.excō.cōqueſti arg.contra.j.e.quiſqs.et ca.ſeq.vbi dr φ ſunt excōicādi niſi reſipiſcant. Rñ.violatores eccleſiaꝝ ſunt ipō iure excōicati, ſȝ nō aliq. Uel dic φ ſi in cōſecratiōe vel cū datur res eccleſie fert epūs ſententiā excōmunicatiōis, φ q̄cūq̄ violētiam fecerit in re tali ſit excōicatus: tūc dicerē φ ſtatim eſt excōicatus ſacrilegus: nō rōne ſacrilegij, ſed rōne ſentētie dudum late. xxiij.q.j.ca.j.et.ij. et extra de ſen.excō.a nobis. Uel dic φ refert an papa hec ꝟba pferat in cōſtituēdo vel ſentētiādo. ſi pferat ea cōſtituēdo, tunc nō eſt excōicatus q̄ rapit res eccleſie. ſi aūt ſentētiando profert talia ꝟba/tūc eſt excōicatus. vel dic φ ſi conſuetudo loci habet φ tales ſunt excōmunicati/tūc ita ſeruāda eſt: q̄ conſuetudo eſt optima iuris interpres.extra de verb.ſig.abbate.

b ¶ Conſentiūt.cooperādo: vt eẋ de ſen.excō.nuper. Sed pone φ aliqs percuſſit clericū: et ego ratū habeo nūqd ſum excōicatus? Videtur φ ſic: q̄ non ſolū in contractibus, ſed etiā in maleficijs ratihabitio mādato cōparatur: vt eẋ de reſti.ſpo.cū ad ſedē.in fi.ff.de vi et vi ar.l.j.§.ſed et ſi cū quis. nam nō ſolū de cōſilio/ſed etiā de voluntate aliqs teneẗ.j.qō.iiij.q̄ preſulatus. immo q̄ pōt reſiſtere ⁊ nō reſiſtit, excōicatus eſt: vt eẋ de ſen. excō.quante. Rñ.ſi noie meo qs pcutiat alium, ibi ratihabitio mādato cōparatur. al's non.ff.de nego.geſt.ſi pupilli.§.item queritur.extra de ſen.excō.mulieres.

Clerici pcuſſio nē ratificans an ſit excōicatus.

S Icut antiqu'tus. Hec eſt ſecūda pars queſtionis in qua probat magiſter per.xx.capiẗ.φ ſacrilegiū committitur pluribus modis. Jo.de fan.

¶Caſus. In hoc ca.ſtatuit Nicolaus papa (ſicut antiquitus a ſctis patrib⁹ fuerat cōſtitutū) vt maior eccł'ia

voluntatis ſtudijs tentauerit ſuis compendijs retinere.

Item Lucius ep̄s oib⁹ ep̄is.

¶Sacrilegi iudicantur q̄ eccleſie facultates alienant.

O Mnes eccłie raptores atq̄ ſuarū facultatum alienatores a liminibus eiuſdem matris eccleſie anathematizamus[a], ap̄lica authoritate pellimus, damnam⁹, atq̄ ſacrilegos eſſe iudicamus: et non ſolū eos ſed omnes cōſentiētes eis: quia non ſolum q̄ faciūt rei iudicātur, ſed etiā qui faciētibus conſentiunt[b]. par eñ pena ⁊ agentes ⁊ conſentientes comprehendit.

Itē Nicolaus pa.oib⁹ ep̄is.

¶Excōmunicetur q̄ cōfinia eccleſie frangere tentauerit.

S Icut antiq̄tus a ſanctꝭ patribus ſtatutum eſt, ſtatuimus vt maior eccleſia per circuitum.xl.paſſus[c] habeat: capelle vero vel minores eccleſie.xxx. Qui autem confinia eorum confringere tentauerit, aut perſonam hominis vel bona eius inde ſubtraxerit: niſi[d] publicus latro erit, quouſq̄ emendet: et niſi qđ rapuerit reddat excōiceẗ.

Item ex cōci. Triburienſi.

¶Soluaẗ altario quod pro emunitate emēdatur eccłie.

S I qs in atrio eccłie pugnam cōmittit, aut homicidium fecerit: quicq̄d pro emunitate violata emendandum eſt, altario[e] ſoluatur cuiuſcunq̄ fuerit illa eccleſia.

Item Auguſt.ad Bonifa.

¶Non licet alicui hominem vel aliquid de eccłia rapere.

M Iror quomodo tā ſubito fidei murū aries[f] ruperit inimici. noui eñ qua religione ſemper ſis veneratus eccleſiam. quo inſtigante facinore hominem de eccleſia rapuiſti? tu⁹ ſi de tuo amico forte preſumeret fugitiu⁹ poſſet proculdubio iterceſſoris cauſa veniam promereri. ergo ſi amicus intendiẗ[g], cur deus offenditur? Sed ⁊ ſi de poteſtate preſumitur, Nabu-

c ¶ Paſſus. paſſus (vt ait Iſido.) eſt menſura quinq̄ pedū. Pes eſt ſpatiū.xv. digitorum. ꝉ iſtud tamē non tenet in capellis que ſunt intra ambitum caſtellorū/vbi ꝑpter loci anguſtiam nō poteſt iſtud obſeruari: vt.j.c.quiſquis. et ca.queſti.

Idem Bar.in l.iij.ff. de ꝟbo. ſigni.⁊ Alexā. d ymo. in.l.j.ſi qs cau.

d ¶ Niſi public⁹. Et nocturnus depopulator agroꝝ. hi ſoli excipiuntur ſm' ius canonicū: licet leges plures pſonas excipiant: vt eẋ de immu.eccle.iter. leges eñ excipiunt homicidas: adulteros raptores virginum: ſȝ ſm canones raptores virginū tuti ſunt in eccleſia: vt.xxxvj.q.j.d raptoribus.

Eccłie imunitate mł'ti pūantur.

e S I qs in atrio. Altario.ſ. habes φ pecunia reſtituiẗ illi loco in cuius ignominiam data eſt. ꝉ xxvij.q.j.ſi qs rapuerit.et eẋ de ſimo.de hoc. et Innocen.dicit φ cū pena duplici reddeẗ: vt eẋ de ſimo.audiuimus. et in auẗ.de ſan.epiſc.§.ſed neq̄.⁊.ff.de calū.l.et generaliter.§.illud.argu.contra de ſimo.veniens. Sed illud eſt diſpenſatio.

ꝉ de h⁹ no.ſ.e. ſacrilegium.⁊ ſ.j.qōe iij.ſi qs dator.

M Iror. ¶Caſus. Quidam noie Bonifacius hominem quēdam forte ſeruum fugitiuum violenter de eccł'ia extraxit: de quo Aug.eū grauiter reprehendit: et oſtendit φ hoc facere non debuit: q̄ ſi terrenus amicus pro illo fugitiuo interceſſiſſet, pro eo vitam meruiſſet. multo magis deo debuit obedire. et ſi de poteſtate ſua preſumit, reſpiciat Nabuchodonoſor regem, qui ꝑpter ſuperbiam in bouem eſt ex hoie ↄmutatus, et a ſuo regno expulſus. Precipit ergo ſibi vt hominē quē violenter de eccleſia rapuit/ad eandem eccleſiam reuocet: et donec eccleſie ſatiſfaciat, et peniteat/et prohibet Auguſt.ne oblationes ſue domus ſuſcipiantur a clericis: et Bonifacio communionem interdixit. Et hec verba ſic expone. Tuus ſcilȝ ſeruus: tuo amico.i. apud tuum amicum: forte ſcȝ permanere: ordinato.i. ſtatuto et prefixo.

f ¶ Aries.i.impetus diabolice ſuggeſtionis, ad ſimilitudinem arietis inſtrumenti quo frangiẗ murus.

g ¶ Intenditur, id eſt exauditur.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

a ¶ In bouem.i.in bouinam mentem: vt.xxiij.q.iiij.
nabuchodonoſor.
b ¶ Oblatio. Hoc eſt in deteſtationez criminis ipſius
ꝙ non ſolum ipſe,ſed etiã familia eius ꝓhibetur a ſa=
cramentis.ſic.xc.diſtin.oblationes. et.xij.q.ij.de viro.
et ex̄ de ſpon.non
eſt vobis. Jo.

Dan. Eum. ¶ Ca=
iiij.f. B ſus. Statu=
tum fuit in hoc ca
pi.vt prelatus de
fendat reũ ad ec=
cleſiam cõfugien=
tem a pena corpo
rali: tñ qd̓ abſtu=
lit cum pena pecu
niaria reddat.
c ¶ Uel ad mor=
Eccl'ia tem. Sed nũquid
fugien= poterit poſtea ac=
tes ad cuſari iſte de illo
ſe tuea= crimine?ſi non po
tur. teſt,ergo crimina
remanebũt impu
nita:qd̓ eſſe nõ de
bet:vt ex̄ de ſentẽ.
excom.vt fame.et
ſic priuilegium ec
cleſie erit multis
occaſio delinquen
di.propter hoc di=
cunt quidem ꝙ a
quolibz poteſt ac=
Hec cuſari poſtea p̄=
fuit ſen terq̈ʒ ab illo,q̄ pro=
tentia miſit impunitatẽ.
Lau.q̄ ſed qui ſic reſpon=
dr ꝙ be det/nititur cõtra
ne pōt priuilegium eccle
accuſa= ſiarum: qd̓ eſt in=
ri poſt iuſtum vel hereti
exitũ et cum: vt.xxij.diſti.
p̄terq̈ʒ omnes. ad q̄d eñ
ꝛc.vt ſe impetraret eccle=
quitur. ſia ei vitam ſi pro
ſecus ſi eodẽ crimine poſt
ip eſſet ea decapitaretur.
i eccl'ia. Dicas ḡ ꝙ hoc eſt
C.d his priuilegium eccle
q̄ ad ec ſie,ꝙ talis ammo
cle.con do nec vitam nec
fu.l.vl. mẽbra perdat:ſed
L.Sʒ ꝙ al'as pecuniari
huic di ter ſatiſfaciat. Ul'
cto ob. ſi hoc non poteſt,
xxiij.q. ſeruiat ei perpe=
iiij.ii il= tuo quem leſit: vt
lic.xxx= xxxvj.q.de rapto=
vj.q.j. ribus.
de ra= F Rater ꝙ ¶ Ca
ptorib⁹ ſus Epipha
vñ dic nius eṕs excõmu=
vt ſeq̄r. nicauit Benenatũ
Archi. ꝛ Maurum ciues
Beneuẽtane ciui=
tatis: q: quẽdam
ſuũ curialẽ ad ec=
cleſiam fugientem in abſentia ſacerdotis de ipſa eccle=
ſia violenter extraxerant, qd̓ cum ſignificatum fuiſſet
Gelaſio,excõicationem illam confirmauit: et precepit
vj.eṕis vt ſi illi excõicati peruenerint ad ſuos epiſco=
patus,interdicant eis introitum eccleſiarum: vt iſtius
vltiõis timore alij
a tali preſumptio
ne reuocentur.

chodonoſor regem intende,
qui cauſa ſupbie in bouẽ[a] eſt
ex hoie cõmutatus,atq̈ʒ a re=
gno ſuo ꝓfugus recedes,nõ
ante regnũ recepit q̈ʒ conuer
ſus deum predicauit. Non vt
cõfundã te hec ſcribo:ſʒ vt fi=
liũ chariſſimũ moneo. Eccle=
ſie igit̄ illeſum reuoca,quẽ ir=
religioſiſſime rapuiſti. Obla=
tio[b] ṽo dom⁹ tue a clericis ne
ſuſcipiat̄ interdixi.cõmunio=
nẽq̈ʒ tibi interdico donec pa=
cta pro auſib⁹ vel errore a me
definita tibimet penitẽtia tẽ=
pore ordinato pro hoc facto
corde cõtrito ꝛ humiliato di=
gnũ offeras ſacrificium deo.

Item ex lib.capitularium.

¶ Fugientem ad eccleſiam, nemo audeat abſtrahere.

REum ad eccleſiã fugiẽ
tem nemo abſtrahere
audeat,neq̈ʒ inde dãnare ad
penã vel ad mortẽ[c]: vt honor
eccl'iaꝝ cõſeruet̄:ſed rectores
eccleſie pacem eius et vitam
et membra obtinere ſtudeãt:
tamẽ legitime cõponat quod
inique fecit. Item Gelaſius
Uictori, Conſtantino, Mar=
tino, Feliciſſimo, Sereno,et
Timotheo epiſcopis.

¶ Ab eccleſie arceat̄ ingreſ=ſu qui aliquem de eccleſia vio lenter rapuerit.

FRater ꝛ coeṕs noſter
Epiphani⁹ ſua nobis
relatiõe ſuggeſſit Benenatũ
et Maurũ Beneuẽtane mu=
nicipes ciuitatis in ꝯtumeliã
religiõis acerba nimis et ple=
ctibili contumacia ꝓſiluiſſe:q̇
confugiẽtẽ ad eccl'ie ſepta cu
rialẽ ſuũ nec illic q̄dẽ tutũ de
iniuria ſua ſecurũ eſſe dimiſe=
runt: auſi irruptione temera=
rie mẽtis admittere quod nec
poteſtatibus quidẽ vel princi
pib⁹ vnq̈ʒ licuit ꝑpetrare, vt
hoiem in ſanctuarijs cõſtitu=
tũ (captata ſacerdotis abſen=
tia) reluctantẽ reclamantẽq̈ʒ
violenter abſtraherẽt. quos
(q̈ʒtuʒ ſua nobis ſuggeſtione
patefecit) merito ĩdignos eſſe
ſacra cõmunione iudicauit.et
ſi revera tãti facinoris cõſtat
admiſſum,nr̃a etiam authori
tas ĩ hac pte ꝯſentit.nec eñ[d]
iure ad ſupplicãdũ debet ad=
mitti q̇ admittere ſacrilegiuʒ
non dubitauit.null⁹ eñ inter
lumina tante venerationi de=
putata vtrũq̈ʒ ſibi licere exi=
ſtimet pro ſue volũtatis arbi=
trio vt ꝛ humanitatẽ ſibi vẽdi
cet ꝛ furorẽ. Et ideo fr̃es cha
riſſimi ſupradictos ſi manife=
ſta reos facit conqueſtio ab
oĩbus[e] eṕatuũ et parochiaꝝ
vr̃aꝝ eccleſijs nr̃e p̄ceptionis
authoritate[f] ꝓhibete: vt non
ſolũ hi q̇ in iniuriã ſanctoꝝ lo
corũ ꝓſiluiſſe ꝓbãtur,merito
cõſequãtur ꝑ facti ſui quali=
tate vindictã: verũetiã ceteri
a tali preſumptione vltionis
iſtius timore reuocentur.

Idem Epiphanio eṕo.

¶ Eccleſiaꝝ non eſt dignus ingreſſu qui eas violat.

HIs eṕos cunctos dire=
ximus iuſſionẽ, vt eos
qui eccleſias violaſſe perhi=
bentur, acceſſu earũ iudicent
eſſe indignos.

Item Pius papa.

¶ Qui eccleſiam dei vaſtat, et eius ſacerdotẽ inſequitur, ſacrilegus iudicatur.

SIcut q̇ eccl'iam dei de=
uaſtat et ei⁹ p̄dia ꝛ do=
naria ſpoliat ꝛ inuadit fit ſacri
legus: ſic ille q̇ ei⁹ ſacerdotes
inſequit̄, ſacrilegus iudicat̄.

d ¶ Nec ei.ex̄ de
vſu.q̄ fruſtra.
e ¶ Ab omnib⁹.
Argu.ꝙ ſacrileg⁹
in nulla eccl'ia tu=
tus erit/cũ ĩ eccle=
ſiam deliquat: vt
ĩ.ca.proxi. qd̓ qui
dam cõcedũt. Un
de ſi aliq̇s furtum
vel ſacrilegium fe
cerit in eccleſia,il=
lum nõ debet tue=
ri eccleſia: cum in
eccleſiam delique
rit: vt.ĩ.ca.proxi.
tamen decreta,ex̄
de immu.eccl.in=
ter tñ duas perſo
nas excipit.
f ¶ Authoritate.
Sed quid opera=
tur h̄ authoritas
vel cõfirmatio pa
pe/cũ illud per ſe
facere potuerint?
Rñd.confirmatio *Confir*
tria operat̄. Pre= *matio*
ſtat eñ ipſi facto *pape*
maiorem authori *tria o=*
tatem: vt.xj.diſti. *perat̄.*
q̇s neſciat. Itez ſi
q̄d eſt inualidum
ſupplet eius defe=
ctum cõfirmatio:
vt ex̄ de tranſact.
ca.j. Item ꝙ ſine
ei⁹ licẽtia non pōt
retractari illd̓ qd̓
ipe cõfirmauit. ex̄
de ꝯfir.vti.vel in=
uti.ca.ij. Jo.
SIcut. ¶ Ca=
ſus. Hoc ca.
diuiditur in duas
partes. In prima
parte dr̓ ꝙ ſicut iu
dicatur ſacrileg⁹
qui bona eccleſie
rapit vel inuadit:
ſic cenſetur ſacri=
legus q̇ dei ſacer=
dotes inſequitur.
In ſecũda dr̓ ꝙ ſi=
cut de⁹ eſt maior
hoie ſic: ſacrilegiũ
quod in deũ com=
mittitur/mai⁹ eſt
fornicatione que

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

committitur in hominem.
a ¶ Grauius. Hic videt̄ ꝙ maius ſit pctm̄ ſacrilegium ꝙ̄ adulteriū: ⁊ ſic eſt cōtra.xxxij.q.vij.quid in oibus.ſed ibi ſolutū eſt. Item nonne homicidium maius ſacrilegio eſt? Sic: ſed intelligas qd̄ hic dr̄ in eadē ſpecie facti. nam cidium: vt.xij.q.ij.qui Chriſti.⁊ ca.qui abſtulerit.

N Ullus clericoꝝ.¶ Caſus. Hoc capi. diuidit̄ in duas partes. In prima dr̄ ꝙ clericus qui ſeruū vel diſcipulum ſuum ad eccleſiā fugientē inde extrahere vel flagellare preſumpſerit, donec peniteat excōicet̄. In ſcḋa

Non ergo grauius[a] peccatū eſt fornicatio ꝙ̄ ſacrilegium. Et ſicut maius[b] peccatum eſt qd̄ in deum cōmittitur ꝙ̄ ꝙ in hominē, ſic grauius eſt ſacrilegium agere, ꝙ̄ fornicari.

Item Urbanus.

¶ Qua pena feriatur qui eccleſie vſibus dedicata predia vexare tentauerit.

A Ttendēdū eſt oib⁹ ne ꝑdia vſib⁹ ſecretoꝝ celeſtiū dedicata, a quibuſdā irruētibus vexent̄: qd̄ ſi qs fecerit, poſt debite[c] vltionis acrimoniā (q̄ erga ſacrilegos iure promenda eſt) perpetua damnetur infamia, ⁊ carceri[d] tradatur: aut exilio perpetue deportationis ſeruetur.

Item Iginius papa. Palea.

S I quis eccleſiā igne cōbuſſerit, quindecim annis peniteat: et eam ſedule reſtituat: et preciū pauperibus reſtituat.

Item Clemens.

¶ Iude ſimilis ꝓbat̄ qui ornamenta ſurripuit eccleſie.

S I forte quiſpiā pbr̄ ſiue diacon⁹ ſacrarij ſindonem vel velū ſubtractum[e] vendiderit Iude iſcariotis ſimilis eſtimabitur. qui propter cupiditatē fecerit hoc opus, nouerit ſe ſupradicti Iude penam[f] ſuſcepturum.

Item ex pnīa Theodori.

¶ De eodem. Palea.

P Ecunia eccl'iaſtica furata vel rapta reddat̄ in quadruplū: ppl'i vero dupliciter. Si quis aliquid de miniſterio ſancte eccleſie furatus fuerit: ſeptem annis peniteat tres in pane ⁊ aqua.

Item ex pnīali Romano.

¶ De eodem. Palea.

S I qs clericus furtū fecerit capitale, in quadrupedem, vel domum fregerit, aut quālibet rem melioris preſidij vel precij furatus fuerit, ſeptem annis peniteat: laicus.v. Si qs aūt de minorib⁹ ſemel aut bis furtum fecerit, reddat proximo ſuo: ⁊ vno anno peniteat in pane ⁊ aqua. et ſi reddere nō potuerit, tribus annis peniteat.

Item Anacletus.

¶ Sacrilegium facit qui pecuniam eccleſie rapit.

Q Ui rapit pecuniā proximi ſui, iniquitatē operatur. Qui autē pecuniā aut res eccleſie abſtulerit, ſacrilegium[g] facit.

Item ex cōcilio Ilerdenſi.

¶ Segreget̄ ab eccl'ia cleric⁹ qui ſeruū vel diſcipulū ſuū ad eā fugientē ꝟberare ꝑſumit.

N Ullus clericoꝝ ſeruum vel diſcipulū ſuum fugientem ad eccleſiā extrahere audeat, vel flagellare[h] preſumat. Quod ſi fecerit, donec digne peniteat, a loco cui honorem non dederit, ſegregetur.

¶ Si q̄ vero clerici in mutuā[i] cedē prorūperint: prout dignitas[k] officioꝝ in tali exceſſu cōtumeliā pertulerit, a pontifice diſtrictius vindicentur.

Homicidiū clerici eſt grauiꝰ ꝙ̄ laici. homicidium qd̄ fit in clerico maiꝰ eſt ꝙ̄ illud quod fit in laico: qꝛ vnū eſt ſacrilegiū, aliud nō. ſimilit̄ quod fit in ſctimoniali eſt maius ꝙ̄ illō quod fit in alia muliere.
b ¶ Maius. Sic xxij. qōe.j.omne.et ca.mouet.
A Ttēdēdum. ¶ Caſus. Statuit Urbanꝰ in hoc ca. vt eccleſia non cogat̄ ſoluere tributa vel collectas de predijs eccleſiaſticis. ſi qs vero cōtra fecerit, poſt debitam penā ſacrilegij ſit infamis, et carceri tradatur, vl' exilio perpetuo damnetur.
c ¶ Poſt debite. Hec verba ſumpta ſunt a lege que eſt xvj.q.j.§.nouarū.
Eccl'ia hꝫ carcerem. d ¶ Et carceri. ergo eccleſia habet carcerem, ⁊ infligit penam relegationis. † ij.q.j.in primis. Itē habes hic ꝙ diuerſe pene infligunt̄ alicui ꝓ eodē delicto: vt.xxj.q.v.ca.iij.⁊.xvj.q.j.ſtatuimus.et ea.q.vij.cōſtitutiōes. contra illud qd̄ eſt extra de iudi. at ſi clerici. et ex̄ vt lite nō cōteſta. qm̄ frequenter. in fi. et qa lex dicit ꝙ vnū delictū non debet varijs eſtimationib⁹ coerceri. ff. de pe. ſanctio. † Uide qd̄ le. et not. iiij. qōe. iiij. hi qui.
S I forte. ¶ Caſus. Queſitū fuit a Clemente quā penā debeat pati preſbyter vel diaconus ſi furetur ſindonem ſacrarij vel velum, ⁊ vendat. Et rn̄det̄ ꝙ Iude iſcariotis ſimilis eſt: ⁊ eius penam patietur.
e ¶ Subtractum. Tamen epiſcopus cum tali poteſt diſpenſare. ſ. diſt.l.ſi quis preſbyter.
f ¶ Penam. Scilicet eternam.
g Q ¶ Ui rapit. ¶ Sacrilegium. alibi dr̄ ꝙ facit homicidium: vt.xij.q.ij.qui Chriſti.⁊ ca.qui abſtulerit.

dr̄ ꝙ clerici ſe mutuo ꝟberātes: ꝓut dignitat̄ rōne vel officioꝝ iiuria maior fuerit, ab epō puniantur. Scḋa ibi: Si qui vero.
h ¶ Uel flagellare. poſſunt tn̄ magiſtri et parētes et epi moderate † caſtigare: vt.xxiij.q.v.c.j.in fi. ſimiliter vir vxorē: vt nota. vij.qō.j.ſicut alterius. † et prelatus ſubditū: vt.xxiij.q.iiij.forte. ſꝫ dn̄s hꝫ in ſeruo pleniſſimam coercionem vſufructuariꝰ modicā: vt.ff.de vſufru.locū. et.l.ſed ⁊ ſicuti. in fi. patronus aūt in libertū hꝫ leuem coercionem. vt.ff.de iniu. pretor.§.preterea. Sed nonne magiſter vel epūs intra eccleſiā pōt verberare clericum, cū epūs iudicet intra eccleſiā: vt.ij.q.ij. preceptū. ⁊ in iudicijs epoꝝ interueniunt verbera: vt xxiij.q.v.ca.j.in fi. Sed dic ꝙ cauſa odij nō debet eum expellere de eccleſia: qa ſi magiſter nō pcutiat diſcipulum ex odio, nō icidit in canonē: vt ex̄ de ſen.exc.ſup eo.
i ¶ In mutuam. Hodie tales mittēdi ſunt ad curiā: niſi ſint ipuberes † vl' regl'ares: vt ex̄ e.ti.ſup eo. Ul' loqt̄ur de cōiter viuēti bus: q̄ cū modū nō excedunt, iudicio meo pn̄t abſolui ab epō: vt ex̄ de vi. ⁊ ho. cle. qm̄. ⁊ ex̄ qui cle. vel vo.c.j. † et ex̄ de ſen. excō. ex tenore. in fi. Uel hoc ideo qꝛ cōio materiam diſcordie gn̄are ſolet: vt.ff.de leg.ij.l.cū pater.§.dulciſſimis. vn̄ abūdātius eſt illis prouidendū: qꝛ vbi periculū maius eſt, magis eſt cōſulendū: vt.ff.de carbo.edic.l.j.§.ſed et ſi quis. †
k ¶ Dignitas. Quia ſm̄ dignitatem punitur aliquis:

† Sed imoderate nō ff.ad.l. aql.ſꝫ ⁊ ſi.i fi.et l.ſeq. et ff.loca. itē queritur.
† Cōc. text.i.l. ſed ⁊ ſi. §.fi. et ibi gloſ. ff. ad.l. aql.⁊ in aut. de nup. cū ibi not. §.ſi ꝟo col.iiij.
† Hec ſentētia Goffr. approbat̄ per predic. decret. qm̄.
† Ad idē not. xlij. diſ. q̄eſcamus.

vt.xlv.diſtin.cum beatus.

Si quis contumax.¶ **Caſus.** Queſitū fuit in conci. Triburienſi quā penam pati debeat qui ſeruū fugientem vel alium quē perſequebat̄, de atrio vel de porticibus eccleſie cemiterio deputatis violēter extraxerit. Et reſpondetur q̄ epō debet nongentos ſolidos ſoluere ꝓ cemiterio qḋ fregit: ⁊ ꝓ pctō publice penitebit.

a ¶ Adherētibꝰ. eōdē gaudent priuilegio cū3 ſacris: vt.ff.de rei vendi. que religioſis. Et eſt ſil'e.xliiij.diſtic. §.j.Joan.

b ¶ Cōponat.ſ̄. eō.ſi quis in atrio dicit̄ q̄ eccleſie dabit. Sed dic q̄ ſatis dicitur eccleſie dari cū datur prelato eccl'ie. alie pene ſtatuūtur.j.eo. quiſquis. Sed dic q̄ pene ſunt arbitrarie. Uel ſm̄ conſuetudinem locorum loquūtur. vel dic et melius q̄ ſi quis violat emunitatē nullū damnum faciendo, ſoluat ſolidos nōgentos: ſed ſi damnu3 aliquod fecerit, ſoluet triplū pro emunitate, ⁊ damnum nouies: vt.j.eo.q̄ſquis.in fine.

Eccl'ie emunitatē violās q̄l'r punit.

¶ **Sacrilegium.** ¶ **Caſus.** Quis.ſ̄. facta eſt mētio de ſacrilegio: iō nunc oſtendit Gratia. q̄ ſacrilegiu3 fit cum aliquis rē ſacram violat: et hoc fit q̄tuor modis: vel auferēdo ſacrū de ſacro: vel ſacrum de nō ſacro: vel nō ſacrum de ſacro: vel ſi quis iniecerit violentas manus in clericū. Oſtēdit etiam q̄ ſacrilegiū duplicem cōtinet penam: ſcil3 pecuniariā, ⁊ excōicationis. pecuniaria perſoluenda eſt illis apud quos querimonia deponitur.

Quiſquis. ¶ **Caſus.** Hoc ca. diuidit̄ in duas partes. In prima dicit̄ q̄ ſacrilegus.xxx.libras argēti d3 preſtare epis vel abbatibus vel aliis pſonis ad q̄s querimonia ſacrilegij pertinet. In ſcḋa ḋr q̄ eccl'ie debēt habere.xxx.paſſus pro cemiterio in circuitu, niſi ſint capelle caſtellorū: intra quos.xxx.paſſus ſi quis iniuriam fecerit in pſonis, vel inde aliq̄d auferendo, ſacrilegiū cōmittit. Similiter cōmittitur ſacrilegiū auferēdo ſacrū de ſacro: vel nō ſacrū de ſacro: vel ſacrū de nō ſacro. Secunda ibi: Sacrilegium committitur.

c ¶ Ad quas. id eſt quibus cōpetit querela. ⁊ loquitur de ipſis iudicibus: ⁊ dicit̄ q̄ iudicibus iſtius querele tantū ſint ſoluēda.xxx. pro emunitate violata. nā aliam penam preſtabit iniuriam paſſo.j.ca.proxi.

Item ex cōcilio Triburieñ.

¶ **Qui de atrio vel porticibꝰ eccleſie fugientem abſtrahit, excommunicetur.**

Si q̄s cōtumax vel ſupbus timorem dei, vel reuerentiā ſctāx eccleſiarū non habuerit: et fugiētē ſeruū ſuū vel quē ipſe pſecutꝰ fuerit, de atrio eccleſie, vl' de porticibus eccl'ie q̄libet mō adherētibꝰ[a] ꝓ vim abſtraxerit, ꝓ emunitate nōgētos ſolidos epō cōponatb: et ipſe publica pn̄ia iuſto iudicio epiſcopi mulctetur.

Sacrilegiū ergo eſt quotiēs quis ſacrū violat vel auferendo ſacru3 de ſacro, vel ſacrum de nō ſacro, vel nō ſacrum de ſacro. Dicit̄ etiam ſacrilegium cōmittere qui violentas ⁊ impias manus in clericum iniecerit. Porro ip̄m ſacrilegiū duplicem ꝯtinet penam: pecuniariam videl3, et excōicationis. pecuniaria eis perſoluēda eſt ad quos querimonia ſacrilegij pertinet. Unde Joan. papa. viij. ſcribit oībus epis.

¶ **De multiplici genere ſacrilegij, et pena eiuſdem.**

Quiſquis inuentꝰ fuerit reus ſacrilegij: epis vel abbatibus, ſiue pſonis ad q̄s[c] q̄rimonia ſacrilegij iuſte pertinuerit.xxx.libras examiati argenti puriſſimi componat.

¶ Sacrilegium cōmittitur ſi quis infregerit eccleſiam, vel triginta eccleſiaſticos paſſus qui in circuitu eccleſie ſunt: vl' domos[d] que intra predictos paſſus fuerint, aliq̄d inde diripiēdo vel auferendo, ſeu qui iniuriam vel ablationem rerū intulerit clericis arma[e] nō deferentibus, vel monachis, ſiue deo deuotis, omnibuſq3 eccleſiaſticis[f] perſonis. capelle que ſunt intra ambitum murorum caſtellorum, nō ponuntur in hac.xxx.paſſuum obſeruatiōe. Similiter ſacrilegium cōmittitur auferendo ſacrum de ſacro, vel nō ſacrum[g] de ſacro, ſiue ſacrum de non ſacro.

Idem. Si quis domum dei violauerit, ⁊ aliqua ſine licentia illius cui commiſſa eſſe dinoſcitur inde abſtulerit: vel eccleſiaſticis pſonis iniuriam fecerit: donec in cōuentu admonitus legitime ſatiſfaciat, ſciat ſe cōmunione priuatum. ſi vero poſt ſecūdam et tertiā conuentionem corā epō ſatiſfacere detrectauerit, ſacrilegij periculo ab oībus obnoxius teneat̄: ita vt ſm̄ apl'm nemini fideliū miſceatur.

Idem. Si qui monaſteria ⁊ loca deo dedicata et eccleſias infringunt, et depoſita vel alia quelibet exinde abſtrahunt, dam=

d ¶ Uel domos. ſcil3 clericorū. nam alie domus nō debent eſſe intra ambitū eccleſie: vt.xij. q.j.nulla.

e ¶ Arma. ergo ſi clericus arma ferens ꝑberetur, nō incidit in canonem ꝑberās.ex̄ de ſen. exc.cū nō ab hoie. et ca.vt fame.xvj. qō.j.gn̄al'r. hoc tn̄ nō eſt veꝝ niſi poſt trinam admonitionem reuerti noluerit ad clerum: vt ex̄ de ſen.ex.ſi ꝑo aliquis.⁊.c.in audientia. q2 nec clericus pōt bn̄ficio illiꝰ canonis ſi q̄s ſuadente. renūciare: vt ex̄ de ſen.exc.ꝯtingit. Hoc tn̄ itelligo qn̄ ex cauſa leuitatis induit arma, vel abijcit habitū clericalem: vt tunc non ſtatim ꝑdat priuilegiū. aliḋ eſt ſi penitus apoſtataret vt fiat miles: vel ſi vxorē ducat: tūc dico eu3 ipſo facto perdere p̄uilegiū: vt.lxxxiiij.diſtinct. quiſquis.

Cleric' arma ferēs, an perdat priuilegium.

dicas q̄ l3 recipiat militia3 dūmō nō exerceat ſeu pōt gaudere p̄uilegio clericali ſ3 Innoc. put nota. eē ō aposta. c.j. ⁊ facit ad hoc.liij. diſ.ca.j. ⁊ qō le. et no.lj. diſtin.ſi q̄s poſt Archi.

f ¶ Eccl'iaſticis. vt ſunt conuerſi et penitētes templarij et hoſpitalarij: q̄ gaudēt p̄uilegio clericali.xxvij.q.j. vt lex.xj.q.j.aliud. extra de ſent.excō. parochianos.⁊.xij q.j.duo ſunt.

g ¶ Non ſacrū. Lex tamen dicit q̄ in hoc caſu nō committitur ſacrilegium, ſed tantum furtū: vt.ff.ad leg.iul. pecu.l.diuus.ſed illud non tenet.

¶ **Si quis domum.** ¶ **Caſus.** Hic.§.duas h3 partes. In prima parte ḋr q̄ ſi q̄s ſine licentia prelati aliq̄d de eccleſia extraxerit, vel alicui eccl'iaſtice perſone iniuriā fecerit: ſciat ſe cōione dn̄i priuatum donec ſatiſfaciat. ſi vero poſt tertiā cōmonitionē corā epō ſatiſfacere noluerit anathematizatus ab oībus euitet̄. In ſecunda parte ḋr q̄ illi qui eccleſias frangunt inde aliq̄d extrahentes, penitentiam triplicē patientur: q2 rem ſubtractā reſtituent ei cuius erat, ⁊ damnū nouies: eccl'ie vero triplū rei ſubtracte: ⁊ preterea pena corporali punient̄: quā habes.ſ̄.

eo attendendū.vel excōmunicabunt.Scd̄a ibi:Idem.
a ❡ Nouies.Quid eſt ergo quod dicitur inſti.de act.§.
oēs.vbi dr̄ ꝙ nulla pena debet excedere penam quadru
pli.Reſpon.non debet iudex excedere penaȝ quadrupli
niſi vbi in iure inuenitur ꝙ poſſit excedere: qꝛ qñq; extē
ditur ad decuplū: vt.xij.qō.ij.in legibus.et ca.cū deuotiſſimam. Uel ſolue vt ibi.

Penaȝ qdrupli pōt iudex qñq; excedere.

b ❡ Tripliciter. Ecce triplex pena qua punit̄ ſacrilegus:quia iudici dabit.xxx.libras:item damnū nouies cōponet:et emunitatem tripliciter. ſimiliter corporalem penam ſuſtinebit: vt.s̄.eo. attendendum.Joan.

Sacrilegº triplici pena punitur.

S I quis deinceps. ❡ Caſ. Queſitum fuit ab Alexādro quā penam pati debeant laici maiores vl' minores qui ep̄m cōprehenderint vl' pcuſſerint, vel p violentiaȝ de ſua ſede expulerint.ꝛ reſpōdet ꝙ tales ꝛ cooperatores eorū debēt anathematizari:et res eorum eccleſie cui iniuriam intulerint,perpetuo tradentur : niſi fuerit ep̄s canonice depoſitus : ꝛ hoc in prima parte. In ſecūda dr̄ ꝙ ſi in pb̄rm vel alium clericum hoc idem fecerint: ab honore depoſiti canonice penitētie ſubiacebūt et ſi cōtumaces fuerint, excōmunicabunt. Scd̄a ibi:Si vō.

c ❡ Priorum. id eſt nobilium.

d ❡ Judicatuȝ.i. depoſitū : qđ tamē veruȝ eſt ſi incorrigibilis eſt : vt ex̄ de iudic.cū non ab homine.xj.q.j.petimº et.xxvij.q.j.ſi homo.quidam tamen ex hoc loco dixerunt ꝙ ſi quis iniecerit manus violentas in clericum excōmunicatum ꝙ nō eſſet excōmunicatus , per id quod legitur xxiij.q.v.excōmunicatorū.quod non credo.

e ❡ Tradant.Ecce pena illorum qui iniiciunt manus in ep̄m.ſic.xxvij.q.j.ſi quis rapuerit. aliam penam adiicit Inno.extra de pe.in quibuſdam.

num nouies [a] componant, et emunitatem tripliciter [b],ꝛ velut ſacrilegi canonice ſententie ſubigantur.

Item Alexander papa.ij.

❡ Niſi canonice iudicatū epiſcopum qui cōprehenderit laicus excommunicetur.

SI quis deinceps priorum [c] aut cuiuſcunq; dignitatis, vel cuiuſcunq; ordinis laicoꝝ ep̄m comprehenderit,percuſſerit,aut aliqua vi,a propria ſede expulerit,niſi forte iudicatū [d] canonice: authores et cooperatores tanti ſceleris anathematizent,et bona eoꝝ eccleſie ipſius iuri perpetuo tradant [e]. ❡ Si vero in preſbyterū,vel in quēcūq; inferiorum graduum clericū hec eadem preſumpſerit,canonice penitētie atq; depoſitioni [f] ſubiacebit : ſi contumax fuerit,excommunicetur.

Item Nicolaus papa Thadoni archiep̄o Mediolaneñ.

❡ Flagellatores clericoꝝ poſt tertiā admonitionē ſi non reſipuerint,excōmunicentur.

DE preſbyteroꝝ flagellatoribº et occiſoribus, predonibº ſcȝ q̄ ſecl'ariꝰ brachio minime coercentur:iuxta preceptum domini placet vt fraterno amore conueniantur ſecundo ac tertio:qui requiſiti ſi te non audierint,cōuenientē eccleſia eos ſacra cōmunione priuare,atq; (ſi in ſua obſtinatiōe pmanētes ſacerdotalia monita forte contēpſerint) ab eccl'ie compage ſub anathematis interdictione reſecare licentiam tribuimus. ❡ Quos etiā reſipiſcentes tandē digna ſatiſfactione premiſſa [h] in gremium ſancte matris eccleſie reuocari noueris poſſe.

Item ex cōcilio Maguntineñ. cap.xxiij. Palea.

QUi pb̄rm occiderit.xx. annorū pena ſm̄ canones imponat̄.ſi autē negauerit:ſi liber eſt,cum ſeptuagintaduobus iuret:ſi autē ſeruus ſuper.xij. vomeres feruentes ſe expurget : conuictus noxa, vſq; ad vltimū vite tēpus militie cingulo careat,et abſq; ſpe coniugij maneat.

Item ex cōcilio Triburienſi.

❡ Palea.

UT preſbyteri nō vadāt niſi ſtola aut orario induti. Et ſi in itinere ſpoliantur,aut vulnerant̄,vel occidūtur : non ſtola veſtiti,ſimplici emēdatione abſoluant̄:ſi autē cum ſtola,triplici.

Item ex eodem cap.v.

❡ Palea.

OMnes preſbyteri interfectores cōpoſitione ep̄i ad cuiº parochiā pertinēt,ſoluant̄:ita videlicet vt medietatem Renaldus ep̄s eiº vtilitati eccl'ie cui prefuerit,tribuat: et alteram medietatem in eleemoſynam eius iuſte diſpartiatur:quia nullus nobis eius heres proximior videtur,q̄ȝ ille q̄ ipſum domino ſociauit.

Item ex libro.v.capitulariū.

f ❡ Atq; depoſitioni. Argu. ꝙ eccleſia pōt deponere laicū: vt.xj.q.j.nullus ep̄s.ꝛ.xxxij.q.v.preceptū.Jo.

DE preſbyterorū. ❡ Caſus. Hoc ca.diuidit̄ in duas partes. In prima dicit̄ ꝙ Theodorus archiep̄us Mediolaneñ. q̄ſiuit a Nicolao quid fieri debeat de his qui pb̄ros flagellāt et occidunt vel depredātur:nec ſeculari brachio poſſūt coerceri.et reſpondet ꝙ primo conueniri debent ſcd̄o et tertio.q̄ ſi delictum nō emendauerint, a corpore ſacre cōmunionis priuent̄. tandem debēt anathematizari in contumacia permanētes. In ſcd̄a dicit̄ ꝙ ſi ipſi reſipiſcāt recōciliari debent eccleſie, digna tamē ſatiſfactione p̄miſſa. Scd̄a ibi: Quos etiam.

Scilȝ ab honore et cingulo dignitatis ſi quā hȝ ſm̄ H.

g ❡ Qui ſeculari. Ergo ſecularis iudex in his enormibus criminibº primo habȝ coercitionem, ꝛ deinde eccleſiaſticº iudex: vt xxiij.qōe.v.ſunt q̄dam. Jo. qđ falſuȝ eſt: vt ex̄ de iudi.cū non ab homine.B. Item hic ptȝ ꝙ ſecularis poteſtas et eccleſiaſtica debēt ſibi mutuū preſtare auxiliū: vt.xcvj. diſtin.cū ad veruȝ. et.xxxij.diſtinc.eos qui. et diſtinc.xvij. non licuit.

Ad hoc facit qđ nota.s̄. xc. diſt. placuit.

h ❡ Premiſſa. argu.ꝙ excōmunicatus priº debeat ſatiſfacere q̄ȝ abſoluatur: vt hic: et.xj. q.iij.excellētiſſimº. in fi.et.xxiij.q. viij. ſi quis membrorū. et ca.peſſimā.ex̄ de iur.pa.relatū.arg. cōtra ex̄ de ſen. ex. per tuas. Sol. aut excōicat̄ q̄s ꝓ contumacia , aut pro delicto. Si pro contumacia,tunc preſtita cautione abſoluetur. Si pro delicto,et illud eſt euidens:nō prius abſoluetur q̄ȝ ſatiſfecerit. Sic diſtinguitur ex̄ de verbo.ſig.ex parte. Joan. Certe ſemper excommunicat̄ quis ꝓ contumacia:ſed illa quandoq; prouenit ex delicto: vt innuit illa decre.ex parte.niſi ipſo iure incidat in canonē late ſententie: vt.j.ea.q.iiij.ſi quis ſuadente.B.

Excōicatº an poſſit abſolui nō premiſſa ſatiſfactione.

a Qui ſubdiaconū. Preſbyterum. Quid de hac pena fieri debeat, habes extra de pe.ca.ij.
b Publicam. Sed quid ſpectat ad imperatorem imponere alicui publicā penitentiā? Dic ꝙ imperator inſtituit quid iudex eccleſiaſticus facturus ſit: ſicut econuerſo: vt.v.queſt.vlti. delatori.

quis ipſo facto incidit in ſententiam: vt.xxiiij.queſt.j.ca.j.ꝛ.ij. Joan.
Qui autem. Hec eſt tertia pars queſtionis in qua ponit diuerſos modos ſacrilegij. Jo.de fan.
Caſus. In hoc.§.oſtendit Gra. que ſit pena ſacrilegij ſm legem ſecularem: et dicit ꝙ ſi aliquis ſacrilegiū cōmiſerit: ad inſtar publici criminis accuſat⁹ et conuictus ꝛ confeſſus capitali ſentētia ferietur. et ad hoc probandum inducit duas ll. et hoc in prima parte. In ſecunda parte dicitur ꝙ ſacrilegium cōmittitur trib⁹ modis ſʒ legem. Primo, quādo aliquis vel neſciendo vel negligēdo legē violat. Secundo cum aliquis diſputat an dign⁹ vel indign⁹ ſit quē princeps elegerit. tertio quando aliquis in ꝓuincia dignitatem gerende adminiſtratiōis acquirit per ambitionem. Idem dicitur ſi aliquis diſputat de iudicio ſummi pōtificis. Et ad hoc inducit ſequēs ca. Secunda pars incipit ibi: Committunt.

Si quis. Caſus. Statuit Inno. in hoc ca. ꝙ ſi qs iniecerit violentas man⁹ in clericū vel etiā in monachum, ſtatim ſit anathematis vinculo innodat⁹ ꝛ nullus epiſcopus euʒ quouis modo p̄ſumat abſoluere donec apoſtolico ſe p̄ſentet, ꝛ eius mandatū ſuſcipiat: niſi ſit in mortis articulo conſtitutus.
c Si quis. hoc nomine ſi qs, etiaʒ femine continent: vt.ff.de verbo.ſig. l.j. femina enim bene incidit in canonem hūc: vt extra de ſenten. excom. mulieres.
d In clericum. etiā pſalmiſtā. qui clericus dicit. xxj. diſt. cleros. et etiaʒ in alias eccleſiaſticas pſonas: vt no. §.e. quiſquis.
e Violētas. ab hac regula multi caſus excipiunt: † vt impuberes: et q̄ iocoſa leuitate ſe pcutiunt: ꝛ cum magiſter diſcipulū pcutit: vt extra.e.cā. j. quia nō ſunt hui⁹ manus violente. Item cum clauſtrales percutiunt ſe: vt extra.e.cum illorum. Item cum oſtiarius ratione officij ſui aliquem verberat. Vel cum aliquis officialis arcet aliquem a turba. Vel cū aliquis defendendo ſe percutit clericum. Vel cum inuenit clericum cum vxore ſua, matre, ſorore, filia. hos caſus habes extra.e. ſi vero. Item mulieres ꝛ debiles perſone excipiūtur: vt extra.e. mulieres. Item ipſi prelati licet percutiūt clericos ſuos: vel alij clerici de mandato ipſorum: vt extra.e. ex tenore. Item ꝙdiu habes inimicitias: vt extra.e. decetero. Item excipiuntur illi qui leuem iniuriam fecerint clerico: vt extra.e.peruenit.

Clericū pcutiēs nō ſemp incurrit excōicationem. † Scʒ ab itinere non a ſnia excōicationis.

De pro graduū varietate mulctentur qui clericos occidunt.

Qui ſubdiaconū occiderit.ccc.ſol. componat. q̄ diaconū.cccc. qui preſbyterū ᵃ.dc. qui epiſcopū.dcccc. qui monachum.cccc.

Item ex eodem lib.vj.ca.

De eodem.

Qui occiderit clericū aut monachum, arma relinquat, ꝛ deo in monaſterio ſeruiat cunctis diebus vite ſue, nunꝙ ad ſeculum reuerſurus, et.vij. annis publicamᵇ penitētiam agat.

Item Innocētius papa.ij.

Qui clericū percuſſerit, excommunicet: ꝛ nō niſi a Romano pontifice abſoluatur.

Si qsᶜ ſuadente diabolo huius ſacrilegij vitium vel crimen incurrerit, ꝙ in clericumᵈ vel monachum violentasᵉ manusᶠ iniecerit, anathematis vinculo ſubiaceat ᵍ: et null⁹ ep̄oꝝ illū preſumat abſoluere, niſi mortꝭ vrgēte periculo, donec aplico cōſpectui preſentet, ꝛ eius mādatum ſuſcipiat. Qui autē de eccl'ia vi aliquē exemerit, vel ī ipſa eccl'ia, vel loco, vel cultui, ſacerdotib⁹ et miniſtris aliquid iniurie importauerit: ad inſtar publici criminis ꝛ leſe maieſtatis accuſabitur: et conuictus ſeu confeſſus, capitali ſentētia a rectoribus prouincie ferietur: ſicut in.j. lib. codicis legitur titu. de epiſ ꝛ clericis. l. Si qs in hoc genus ſacrilegij proruperit. ꝛ in digeſtis ad legem Juliam repetundarū ʰ.l. vltima. Committūt etiam ſacrilegiū qui contra diuine legis ſanctitatem, aut neſciendo ⁱ cōmittunt, aut negligendo violāt et offendunt, aut qui de principali iudicio diſputant dubitantes an is dignus ᵏ ſit quem princeps elegerit: vel qui intra prouinciā ˡ in qua prouinciales ꝛ ciues habentur, officium gerende ac ſuſcipiende adminiſtrationis deſiderant: vt Codice lib.ix. titu. de crimine ſacrilegij.

Similr de iudicio ſummi pontificis alicui diſputare nō licet.

Vnde Nicolaus pa. omnib⁹ epiſcopis.

Nemini eſt permiſſuʒ de eo qd papa ſtatuit iudicare, vel eius ſententiam retractare.

Nemini eſt de ſedis apoſtolice iudicio iudicare

f Man⁹. idē ſi pedes: vel ſi ſpuat vel perfundat eū aqua. aliud dico ſi rumpat veſtimenta ſua. ſed idem credo ꝛ tunc: quia violentia fit perſone: ‡ quia que religioſis ꝛc̄.ff. de rei ven.l. que religioſis.
g Subiaceat. iſte canon eſt late ſententie, et ille extra de falſa, ad falſariorū, et̄ de loca, ex reſcripto, ꝛ vbicunꝙ

‡ De hoc no. de peñ. di.j. ſi qs pualſat⁹. ibi videas.

h Repetundarum. magiſter errauit in nomine huius tit. ſed illud inuenitur.ff.ad.l.iul. pecu. ſacrilegij.
i Neſciēdo. qꝛ iuris ignorantia diuini vel naturalis non excuſat.
k Dignus. Quem princeps iudicat dignum, et nos iudicabimus. ſi. xciij. diſtinctio. ca.j.ff. de re iudic. quidam. C. de aduo. di. iudi. reſtituende. in fi. argu. contra: quia poſſum appellare a iudice quē ipſe ex certa ſcientia dedit. † extra de offic. deleg. cum olim.j. extra de ap. nouit. extra de ſen. ꝛ re iudi. cum cauſa.
l Qui intra prouinciam. Pretor tamen eligendus eſt vbi larem fouet: vt.C. de offic. preto. tres. ſimiliter defenſor de ipſa ciuitate eligendus eſt in auten. de defen. ciui.§.j. et vlti. et prelatus potius de gremio proprio ꝙ de alieno: vt.lxj. diſtinc. nullus. et ſacerdos de propria dioceſi.lxxj. diſtin. hortamur.

Nemini. Caſus. Precipit Nico. in hoc cap. omnibus epiſcopis vt nullus eorum de iudicio ſedis apoſtolice iudicet, vel eius ſententiam vel iudicium retractet: eo ꝙ eccleſia illa primatum habet et prerogatiuam inter omnes alias eccleſias.

† Et hoc iō qꝛ appellationis remediū oībus eſt cōe. in aut. de iudi. §. pe. Joan.

a ¶ Retractare.ſed ipſemet vel eius ſucceſſor pōt eam reuocare: vt.xxxv.q.ix.ſententiam.
¶ Sacrilegij.¶ Dictū eſt.ſ.ꝙ ſacrilegiū.vj.modis committit. Nuncvero dicit Gra.ꝙ ſilr ꝯmittit q̄s ſacrilegiū, cum iudeis publica officia committit: et ad hoc inducit ſequens cap.

noluerit,ſibi reddat inuitus. De preſenti.i.in p̄ſenti.
e ¶ Tarditatis. Id eſt retentionis.
f ¶ De preſenti.i.in preſenti. Dn̄s iſte poterat ꝑ aliu3 iurare: vt hic ptz.ꝛ.c.diſt.optatum. et ſcias ꝙ ꝓcurator debet iurare in animam dn̄i: vt.lxiij.diſt.tibi dn̄o ſancto. ſ3 ſyndici ſiue economi in propriam animā: vt ex̄ de iuramē.calū.in pertractandis.

aut illius ſentētiam retractare[a] ꝑmiſſum: videl3 ꝓpter romane eccleſie primatum Chriſti munere in btō Petro apoſtolo diuinitus collatum.

Sacrilegij quoq3 reatum incurrit qui iudeis publica officia cōmittit. Unde in Toletano concilio ca.ij.legitur.

¶ Sacrilegiū facit q iudeis publica officia committunt.

Conſtituit ſanctū concilium vt iudei,aut hi qui ex iudeis[b] ſunt,officia[c] publica nullatenus appetant: qr ſub hac occaſione chriſtianis iniuriam faciunt. Ideoq3 iudices ꝓuinciarum cum ſacerdotibus eorum ſurreptiones fraudulenter relictas ſuſpendāt: ꝛ officia publica eos agere nō ꝑmittāt. Si q̄s autē hoc permiſerit, velut in ſacrilegu3 excōicatio proferat: et is q̄ ſurrepſerit, publicis cedibus[d] depute. Uerū ne reuerētia religionis dn̄os ſuo iure frauda ret ſi famuli ad eccleſie ſepta cōfugiētes inde neq̄q̄3 abſtrahant: ſacris canonib⁹ eſt inſtitutum, vt preſtito a dn̄o ſacramēto impunitatis,ei etiā reddant inuiti. Un̄ Gelaſius papa ſcribit Bonifacio epo.

¶ Poſt preſtitū ſecuritatem ſerui reſtituātur dominis qui ad eccleſiā cōfugiunt.

Metuentes dn̄os famuli ſi ad eccl̄ie ſepta ꝯfugerint, interceſſiones debēt querere nō latebras: ne hec ipſa p̄ſumptio tarditatis[e] temeritatem augeat renitendi. Filius etem̄ noſter vir ſpectabilis Petrus queri ſeruū ſuu3 in eccl̄ia ſcti Clementis diutius cōmorari: cui dū deputaſſet ſacr̄a preſtari, aſſerit illum egredi nulla ratione voluiſſe: ꝛ ideo directus ſupradictus homo de p̄ſenti[f] cū eo quē elegeris eſſe mittendum, cum de impunitate eius ſacr̄a[g] prebuerit, eū ſtatim facias ad dn̄m ſuū modis oībus remeare: aut ſi in hac ꝑtinacia forte extiterit, poſt ſacr̄m ſibi preſtitū reddatur inuitus.

Idem Joanni epo Uienen̄.

¶ Securitate recepta ad ratiocinia reddenda fugitiui ab eccleſia redire cogantur.

Uxor Felicis ꝛ filie eius romā3 (qr ſic oportuit) ꝑuenerunt. Siquidē hūc ipm̄ primū ſe ad barbaroꝝ[h] baſilicam cōferētē, ſeq3 bonas cauſas habere iactātē, egredi ſub hac cōditione precipimus, vt ſi actus ſuos fideliter et rōnabiliter allegaret, nihil circa eū prorſus aſperū fieri durumq3 pateremur. alioquin ſi contra fidem ꝛ vtilitatem dominicam veniſſe probatur, ipſe ſibimet[i] imputaret[k]: atq3 domini ordinationi cōgrue ſubiaceat. qui

Conſtituit. ¶ Caſ⁹. In hiſpania publica officia cōmittebantur iudeis: ꝛ ꝓpter hoc chriſtiani a iudeis ledebant. ꝛ iō ſtatutū fuit in concil. Tole. ne rectores ꝓuinciaꝝ cum epis deceтero hoc ꝑmittāt. ꝛ ſi q̄s fieri ꝑmiſerit, velut ſacrilegus anathematize: et iudeus publicis cedib⁹ depute. Cum ſacerdotib⁹.i.epis. Eorū.i.iudeoꝝ. Obreptiones.i.adminiſtrationes. Relictas.i. ꝯceſſas per obreptionem. Suſpēdāt, id eſt remoueant et auferant ipſis iudeis.
b ¶ Qui ex iudeis.i.ex familia ipſorum: vel loquit de iudeis de nouo ad fidem conuerſis.
c ¶ Officia.ſ.di. liiij.nulla officia. — iiij.ps.
d ¶ Cedib⁹. No. ꝙ eccl̄ia iudicat de his q̄ foris ſunt, ꝯ id q̄ē.ij.q.j.multi.hoc in pena tꝑali ſiue in pecuniaria, ſilr in ſp̄ūali: ſed idirecte: vt ex̄ de vſur.poſt miſerabilem. et eſt ſilr xxviij.q.j.ſepe. — Eccl̄ia de his q̄ foris ſunt q̄n̄ q̄ iudicat.
¶ Uerū.¶ Hec eſt iiij.pars.q. in qua querit q̄d iuris ſit de ſuis fugientib⁹ ad eccl̄ia3. Jo.d.f.

g ¶ Sacr̄a. Hoc intellige cū non eſt tanta ſeuitia dn̄i, quin ſuo ſacramēto poſſit credi vt dixi.xxxij.q.j.de benedicto. Joan. — Procurator in animaz dn̄i iurare debet.

Uxor felicis. ¶ Caſ⁹. Quidā noie Felix ſeruus erat villicus vel procurator Orthaſij: cui⁹ res male ꝛ fraudulēt adminiſtrauit. Iſte Felix cū dn̄s eum īpeteret, ad eccleſiam confugit barbaroꝝ: quē cum dictus Orthaſi⁹. de eccleſia extrahere vellet, p̄cepit Gelaſius vt preſtaret ſacr̄m de īpunitate: quod cu3 facere vellet, noluit Felix recipe ſacr̄3, dicēs ſe iuſtā cauſa3 habere: vnde ei nolebat reddere rōnē. quare papa precipit illū ſub hac conditione egredi, vt ſi rationabiliter aliquid allegaret, nihil durū patere. Egreſſus aute3 ſe tueri non potuit: ꝛ ſic miſſus eſt in carcerē. Uxor autem ſua et filie ſue Romā venerūt, ꝛ ſupplicauerunt pape pro felice. et r̄ndet papa: qr Felix renunciauit ſacramento impunitatis quod pro ſe fuerat introductum, et vera fuerunt que ſibi obijciebantur, imputet ſibi ꝙ tenetur incarceratus. quod totu3 ſignificat papa Joanni epiſcopo Uienen̄. Et nota ꝙ in hac parte ca. non dicit papa quid fieri debeat de Felice, ſed in ſequenti. Uel forte per hoc quod dicit imputet ſibi, innuit ꝙ non eum vult tueri.

¶ Caſus. Dictū eſt.ſ.in ca.ſicut antiq̄tus. ꝛ in ca.miror. ꝛ ca.reū.ꝙ nullus extrahi d3 de eccleſia. ſed qr ſerui ſub hac occaſione ad eccleſias fugiētes dn̄os ſuo iure priuabant: ideo ſtatutum fuit vt recepto ſacr̄o de impunitate ſerui etiā inuiti dn̄is ſuis reddant: q̄d ꝓbat ꝑ ſeq.ca.

Metuentes. ¶ Caſus. Seruus petri viri ſpectabilis fugit ad eccleſiā ſancti Clemētis: cui cum Petrus per procuratorē ſuum ſacr̄m de impunitate perſone preſtare vellet, egredi tn̄ nolebat. Super quo cū prefatus Petrus ꝯquereret Gelaſio, p̄cepit idē Gela. Bonifacio epo vt cū illo ꝓcuratore illuc ſuū nūciū debeat deſtinare et ſi poſt ſacr̄m p̄ſtitū de īpunitate ſeru⁹ ad dn̄m redire

h ¶ Barbaroꝝ. ꝓpriū eſt nomen: ſicut Carbonēſium.
i ¶ Sibimet. ꝙ non petijt cautionem de impunitate.
k ¶ Imputaret. Nota argu. ꝙ imputet ſibi qui de iure ſuo confiſus noluit vti beneficio canonis. vnde ſi quis de iure ſuo confiſus incontinenti litem conteſtetur non

Beneficiū iur̄ ſpnens ſibi d3 imputare.

Idem Alex. 3 ſ.mo. in l.j.ff.de edē.cir ca pn.i ℣.ſecū do no. Uideſ ꝙ bene ſcdm id qđ not. ij.q.j.in ſūma.

petitis inducijs, bene preiudicat ſibi: licet quidam hoc negent: quia lex dicit ꝙ lite conteſtata contra hoc inductum habita pro nihilo habenda eſt: vt.ij.qōe.iij.offeratur. Item habes hic ꝙ aliquis poteſt renunciare priuilegio quod ad honorem celeſtem inductum eſt, contra illud extra de foro compe.ſi diligenti. ſimile huic dicit lex, imputet ſibi qui pro nouo beneficio vetus elegit grauamen. C. de iure delibe.l.vlti.℣.penul.

extranearum domorū.i.poſitarum extra ſupradictum ſpatium non progrediantur. Si quis vero cōtrafecerit, excommunicatus regia ſententia feriatur. Si vero dato ſacramento de impunitate perſonarum ſacerdos fugientes non reddiderit: et poſtea tales fugerint: aut ſacerdos eos querere debet, aut ſꝫ electionem principis damnum emēdet. Abſqꝫ, excluſiue ponitur. Qualiter id eſt vt ſm electionē principis, id eſt ſm ꝙ voluerit dānum arbitrari.

Iudas. ¶ Caſus. Iudeus quidā nomine Iudas cōqueſtus eſt pape Ioā. de quodam ſuo ſeruo qui fugerat ad eccleſiam Uenefranaz. quez ante paucos annos ſe cōparaſſe dicebat. Seru⁹ replicabatqꝫ a pueritia fuerat chriſtianus: ⁊ nuper a p̄fato domino ſignaculum circunciſionis recepit. quare papa cōmittit cauſam Syracuſano et Conſtantino et Laurentio epiſcopis vt veritatē diligēter inueſtigēt: quatenus ne religio chriſtiana temerata videaſ impune, nec ſeru⁹ forte mētitus iura domini declinare contendat.

a ¶ Ante paucos annos. ſ. diſti.liiij. ca.mancipia.et ca. nulli. et ca. fraternitatem. cōtra. ſed aliud eſt dicere ſe velle fieri chriſtianum, ſm qđ illud capitulū loquitur aliud eſt dicere ſe eſſe chriſtianum et mentiri vt ſic poſſit recedere a domino ſuo, ſcdm qđ loquitur hic.

Diffiniuit. ¶ Caſ⁹. Statutum fuit in concilio Toletano vt null⁹ audeat facere violētiam in rebus vel perſonis fugientium ad eccleſiam intra triginta paſſus eccleſie: nec etiam extra triginta paſſus, cum ad requiſite nature vſus neceſſarios ire compellantur: ita ꝙ ad receptacula

ſuperueniente filio noſtro viro ſpectabili Orthaſio ſic eſt ad ſingula queqꝫ conuictus, vt os aperire nō poſſet: et vera eſſe que huic obijcerentur, voce propria fateretur: ideoqꝫ teneſ in cuſtodia mācipatus.

Idem Syracuſano et Conſtantino ⁊ Laurentio epis.

¶ Eripiatur in libertatem ſeruus cui chriſtiano iude⁹ ſignaculum circūciſionis impreſſit: alioquin ab eccl'ia domino ſuo reddatur inuitus.

Iudas qui iudaice profeſſionis extitit, mancipium ſui iuris quod ante paucos[a] annos ſe aſſerit comparaſſe, nunc ad eccleſiam Uenefranam confugiſſe ſuggeſſit: ſicut petitorij tenor annexus oſtendit: eo ꝙ dicat ſibi ab infantia chriſtiano nuper a prefato domino ſignaculum circunciſionis infixum. quapropter veſtra diligenter inter vtrūqꝫ ſolicita cura rerū fideliter examinet veritatem: quatenus nec religio temerata videaſ: nec ſeruus hac obiectione mentitus competentis iura dñi declinare contendat.

Item ex cōcil. Toletano.xij.

¶ De atrio eccl'ie (quod.xxx. paſſibus clauditur) niſi prius data ſecuritate fugiens non abſtrahatur.

Diffiniuit ſanctum concilū vt nullus audeat confugiētes ad eccleſiam vel reſidentes inde vi abſtrahere: aut quodcunqꝫ nocibilitatis vel damni ſeu ſpolij reſidentibus in loco ſancto inferre: ſed eſſe potius his ipſis qui eccleſias petunt, per omnia licitum in.xxx.paſſus ab eccleſie ianuis progredi: in quibus triginta paſſibus vniuſcuiuſqꝫ eccleſie in toto circuitu reuerentia defendatur[b]: ſic tamen vt hi qui ad eam confugiunt, in extraneis vel longe ſeparatis ab eccleſia domibus nullo modo abſcedant: ſed in hoc triginta paſſuū numero abſqꝫ domorum extranearum receptaculo pgredientes aditum obtinebunt qualiter ad requiſite nature vſum debitis exeāt locis: et nullo teneātur euentu neceſſitudinis qui dominicis ſe defendendos commiſerint clauſtris. Si quis autem hoc decretum violare tentauerit: et eccleſiaſtice excommunicationi ſubiaceat, et ſeueritatis regie feriatur ſententia. Ipſos autem qui ad eccleſiam confugium fecerūt: ſi iuxta priſcorum canonum inſtituta hi qui eos repetūt, ſacramenta reddiderint: et ſacerdos ipſius eccleſie ab eccleſie foribus nō abſtraxerit: aut fuga talium ſi euenerit, ſacerdoti querenda eſt: aut damnorū ſententia ſecundū electionem principis[c] huiuſmodi ſacerdotibus irroganda eſt.

Item ex conci. Aurelianeñ.

¶ Ante ſecuritatē acceptam de atrio eccleſie fugitiuus nō cogatur exire.

Id conſtituimus obſeruandum quod eccleſiaſtici canones decreuerunt, et lex Romana conſtituit: vt ab

b ¶ Defēdatur. Sed quis prouidebit iſtis interim in expenſis? Rñdeo: eccl'ia: vt. C. de his qui ad eccle.cōfu. l.preſenti. in fi. ſicut cuſtos carcerſ prouidebit captiuis. C. de epiſc.audi. vt iudices.

c ¶ Principis. i. iudicis eccl'iaſtici: vel pricipalis pſone, ſcꝫ actoris. et ſic non obſtat.xcvj diſt. deniqꝫ.

Pape vt no. 3 pſe.diſ. j. corpa Archi.

Id conſtituimus. ¶ Caſus. Hoc cap. diuiditur in duas partes. In prima dicitur ꝙ ſi debitor cōfugerit ad eccleſiam, ſm leges et canones nō debet petenti reſtitui niſi dato ſacramento de indemnitate perſone: ita ꝙ poſt ea debitor ille ſatiſfaciat ei cui⁹ eſt debitor. ſi vo poſt datum ſacrm̄ debitorem in perſona offenderit, debet anathematizari. Si autem creditor petat ⁊ exigat a debitore vltra qꝫ debeat, ⁊ ppter hoc debitor ab eccleſia cōfugerit: ſibi imputet creditor ꝗ plus exigebat. In ſecunda parte dicitur ꝙ ſi ſeru⁹ ppter culpam aliquam ad eccleſiam confugerit, dato ſacramento de impunitate debet domino reddi: quem ſi dñs poſtea offenderit, debet excōmunicari. Si vero ſeruus recepto ſacramento de impunitate perſone ad dominum redire noluerit, in-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Expoſitio textualis. uitus a dño occupetur, Ita vt ei cui reus.i.conuentus vł liberator. Criminoſus.i.obnoxius propter furtũ vel rapinam vel mutuum qđ reddere nolebat, vel qđ negabat Cui reus.i.debitor.cõponi.i.damnum reſarciri vel debitum reddi. Intentione.i. amplificatione vel augmento pene vł pecunie faciente:q̃ non opponeret niſi plꝰ daret.
a ¶ Uel domo. q̃ domꝰ erat infra.xl. paſſus: vt.xlj.diſt. eps vilem.ꝛ de conſe.diſt.iij.eps. Idẽ tamen priuilegiuꝫ hꝫ ſi eſt extra iſtos paſſus.Io.
b ¶ Cõſignare.i. tradere.
c ¶ Ut ei.i.cũ eo.
d ¶ Criminoſus. id eſt obnoxius.
e ¶ Conuiuio.i. conſortio.
f ¶ Intentione.i. plꝰ debito reqrit.
g ¶ Occupari. Authoritate pro= pria: vt videtur extra de immu.ec.Inter.lꝫ ſit arg.ↄ.§.e.ca.ꝑxi.in fi.ꝛ.C.de his qui ad ec. confu.l.iij.Io.
¶ Occaſiõe. ¶ Hec eſt.v.pars.q.i qua probat ꝙ ſeruꝰ occaſione religionis non debet dominũ carnalem fugere.ꝛ hoc facit per duo ca.Io.de fan.
¶ Caſꝰ. Dictũ eſt ſ.in.§.verũ.ꝙ ſerui occaſiõe religionis dños fraudabãt iure ſuo: nunc ꝓo oſtẽdit hoc non eſſe faciendum.
S I qs ſeruuꝫ. ¶ Caſus. Dicitur in hoc capi. ſi quis occaſione religionis docet ſeruum dñm ſuũ contemnere, ꝛ ab eius ſeruitio recedere, anathema ſit. ideꝫ dicit in ſeq.ca. cuiꝰ caſus patet. v.ps.
N Ullus. ¶ Caſus. Facta interpoſitione de ſacrilegio, redit magiſter ad principale propoſitum, ſcilꝫ ad tractatum propoſite queſtionis: ſcilicꝫ ꝙ res eccleſie nõ ſunt alienande, Eſt ergo caſus talis, Statutum fuit in Cartaginenſi concilio vt nullus res eccleſie diſtrahat, ſi autem neceſſitas immineat debiti, ꝛ eccleſia nõ habeat reditus vnde ſoluat: tunc fieri poteſt alienatio poſſeſſionis: ſed fiat hoc cum conſenſu primatis, et cum ſtatuto numero epõrum.ſi vero tanta ſit neceſſitas, vt ſuper hoc p̃mas.i. patriarcha conſuli non valeat, fiat alienatio corã duobus vel tribꝰ vicinis epiſcopis: et poſtea in concilio patriarche ſignificet. ſi qs vero cõtrafecerit, deponaƭ. Hoc hodie locũ non hꝫ: qꝛ epiſcopus tantũ de cõſenſu canonicorum põt alienare: vt.xij queſtio.ij. ſine exceptione.

ecclesie atrijs, vel domo[a] epi eos abſtrahere omnino non liceat: ſed nec alteri conſignare[b] niſi ad euangelia datis ſacramentis, de morte et debilitate et omni penarum genere ſint ſecuri: ita vt ei[c] cui reus fuerit criminoſus[d], de ſatiſfactione conueniat: qui ſi ſacramẽta ſua conuictus fuerit violaſſe reus periurij: non ſolum a cõmunione ecclie vel omniũ clericoꝝ, verumetiam a catholicorum ꝯuiuio[e] ſeparetur. ꝙ ſi is cui reus eſt voluerit ſibi intentione[f] faciente componi, et ipſe reus actus timore de eccleſia diſceſſerit, ab ecclie clericis nõ queratur. ſeruus etiam qui ad eccleſiam cõfugerit pro qualibet culpa: ſi a dño pro admiſſa culpa ſacramẽtum ſuſceperit, ſtatim ad ſeruitium dñi ſui redire cogatur: ꝛ poſtq̃ꝫ dato ſacramento dño ſuo fuerit conſignatus, ſi aliquid pene ꝑ eadem culpa qua excuſatur ꝓbatus fuerit pertuliſſe: et pro contemptu eccleſie, et preuaricatione fidei a communione et conuiuio catholicorum extraneus habeatur. ſi vero ſeruus pro culpa ſua ab eccleſia defenſatus ſacramenta domini clericis exigentibus de impunitate perceperit, exire nolẽtem a dño liceat occupari[g].

O ccaſione nãqꝫ religionis ſeruus dominum ſuum contemnere, et eius miniſterium deſtituere non debet.

U nde in Gangrenſi concilio legitur.

¶ Religionis occaſione dominum ſuum non audeat contemnere ſeruus.

S I qs ſeruũ alienũ occaſione religionis docet dñm ſuum cõtẽnere, ꝛ eius miniſteriũ deſtituere, ac non potius docuerit eum ſuo dño bona fide ꝛ cũ omni honorificentia deſeruire, anathema ſit.

I tem ex cõcilio Martini pa.

¶ Corripiatur duriſſime qui cauſa religionis docet ſeruum dñm ſuum contemnere.

S I qs ſeruũ alienum cauſa religionis doceat cõtemnere dñm ſuũ, ꝛ recedere a ſeruitio eiꝰ, duriſſime in oibꝰ arguaƭ. I tem ex concilio Carthagineñ.cap.xxxj.

¶ Primati inſinuetur neceſſitas que res eccleſie diſtrahere compellit.

N Ullus res ecclie diſtrahat. ꝙ ſi reditus[h] non habet, et aliquando nimia neceſſitas cogit: hanc inſinuandam eſſe primati ipſiꝰ ꝓuincie cenſemꝰ, vt cũ ſtatuto[i] numero epiſcopoꝝ vtrũ faciẽdũ ſit, arbitreƭ: ꝛ ſi tanta viget neceſſitas eccleſie, vt nõ poſſit[k] ante primatem conſulere: ſaltem vicinos cõuocet epiſcopos curans ad concilium referre omnem eccleſie neceſſitatem. Qđ ſi nõ fecerit, reus deo ꝛ ſancto concilio venditor honore amiſſo teneatur.

I tem ex concilio Agathenſi.

¶ Sine licentia epiſcopi quicquid abbas vendiderit, in irritum deducatur.

I N venditionibus quas abbates facere preſumunt, hec forma ſerueƭ: vt qcquid ſine epiſcopi licentia venditũ fuerit, ad poteſtatem epiſcopi[l] reuocetur. ¶ Mãcipia

h ¶ Reditus .i. mobilia bona que ſufficiũt ad ſoluendum debitum.
i ¶ Ut cum ſtatuto. illud hodie non requiriƭ: qꝛ hodie ſufficit ꝯſenſus epi et capi.xij.queſtio.ij.ſine exceptione.ꝛ ex̃ de his que fin. a prela.q̃ꝫto.et ca. cũ apoſtolica. †
k ¶ Nõ poſſit. arguo eſt hic ꝙ ſi propter periculuꝫ more non poſſunt abſẽtes vocari ad electionem, ꝙ eis abſentibus ꝛ non vocatis põt fieri electio: ‡ vt.xcvj.diſt. ca.j.ꝟſi.eulalius.ꝛ xxvj.qõe.vj. aurelius.Ioan.
I N venditionibus. ¶ Caſꝰ. Hoc capitulũ diuiditur in duas partes. In prima dicitur ꝙ ſi abbas aliquid alienauerit ſine licentia epiſcopi, per epiſcopum debet reuocari. In ſecunda parte dicitur ꝙ abbas mãcipia mõaſterio donata manumittere non debet: vt ipſi ocio potiantur libertatis, et monachi rurali opere fatigentur. Secunda pars incipit ibi: Mancipia.
l ¶ Epiſcopi. Quidã dicunt id qđ hic dicit: et.xij.q.ij.

† De hoc etiã not. xij. q.j.ca.j. ꝟ.ꝙ ſi neceſſitas.
‡ Ad idem eſt de elec. ꝙ ſicut et ca.cũ iter vniuerſas. de hac materia not. vij. q.j. factus. Archi.

abbatibus.hodie non tenere, per id qđ eſt.ī.xxi. qōe.ij. nullam. vbi dicitur ꝙ tota diſpoſitio monaſterij ad abbatem pertinet. ſed eis obuiat quod eſt extra de reb. eccle. non alie.c.j. Hoc ſcias ꝙ nullum predium poteſt alienari inconſulto epiſcopo loci in cuius dioceſi ſitum eſt predii: vt.C.de predi. mino.ſi predium.ꝛ extra de fo.compe. ca.ſane.

Predia mōaſterij incōſulto epō non pñt alienari.

a ¶ Manumitti. Qz q manumittit mancipiū eccleſie, duo dabit eccleſie pro illo: vt.xij.q.ij. epiſcopus qui. ſed cū abbas nihil habeat,ergo nihil poteſt dare: vt.liiij.d. abbati. Joan.

vj. ps.

¶ Etiā. ¶ Hec eſt vj.pars,qō.in qua dicit ꝙ non poteſt abbas etiaz epiſcopo dare loca aliqua in damnū monaſterij. Jo.de fan.

¶ Caſ⁹. Nūc oſtēdit Gra. ꝙ etiā conſentiēte epō abbas ſine conſenſu monachorum vel etiā cum conſenſu, ſi eccleſia ledatur, dederit poſſeſſionez: ꝙ non valet donatio niſi in fabricam eccleſie erigendaz: quo caſu valet donatio quantum eccleſie parietes concludunt. qđ ꝓbat ſequenti cap.

Dicit ꝙ nō ſufficit ꝯſenſus epi niſi conuentus abbati ꝯſētiat. eẍ d rebus eccle. non alie. c.j. in fin.et eẍ d his q̄ fiūt a pla.c.ij. et ca. ea noſcit. ꝛ eẍ de re. eccl. nō alie. c. ad noſtrā. ſecūdum Ho. qui ita no.ī pdi.c.j. de reb⁹ ecc, non alie. Archi.

b ¶ Epiſcopo cōſentiente. Non dicit bene: qz bñ poteſt authoritate epiſcopi abbas aliij dare eccleſiam: ſed ideo reprobatur donatio facta ab abbate cum conſenſu epi in ſequenti capi. quia ipſi epiſcopo dedit abbas et ipſe eps non potuit confirmare donationē ſibi factaz: quia nemo poteſt preſtare authoritatem rei proprie: vt eẍ de inſtitu. cū ad noſtram.et.ff.de autho.tuto.l.j.

Q Ueſti ſunt. ¶ Caſus. Monachi cuiuſdam monaſterij ſunt conqueſti ꝙ abbas eorū donauerat terram ſexcentorum pedū in caſtro tranquillitano ſub pretextu eccleſie fabricāde. quare papa precepit epō vt omnes poſſeſſiones extra muros eccleſie ad vſum monaſterij reuocentur: qz ſecūdum.ll. ꝛ canones res monaſterij non poſſunt ab eccleſie dominio ſeparari.

[ꝓ] monachis donata,ab abbate manumitti[a] non licet. Iniuſtum enim putamus vt monachis quotidianum rurale op⁹ facientibus,ſerui eorum libertatis ocio potiantur.

Etiā ſi epō cōſentiente[b] monaſterij poſſeſſio ab abbate data fuerit nullius momenti erit donatio: niſi forte in eccleſie fabricam erigendam donatio ꝓceſſerit: quo caſu tantum ei donare licet, quantum eccleſie parietes concludunt.

Unde Gregorius ſcribit.

¶ Nullo titulo res monaſterij valēt ab ei⁹ iure ſegregari.

Queſti ſunt nobis predicti monaſterij monachi abbatē ſuū in tranquillitanum caſtrū terram que in.dc.pedes extēdit,ſub pretextu fabricande eccleſie fraternitati tue donationis titulo ꝯceſſiſſe. Ideo volumus quantū parietes poſſunt edificate ecclīe circundare, iure eccleſie vēdicare[c]. quicquid vero extra parietes eiuſdem eccleſie eſſe potuerit, in iure monaſterij ſine difficultate aliq̄ reuertat̄[d]: qz nec mundanarū legū, nec ſacrorū canonū ſtatuta permittūt res monaſterij ab eiuſdē iure quolibet titulo ſegregari. eapropter donationē eiuſdē terre q̄ contra rationem facta eſt, ſine aliqua dilatione reſtitue. Palea.

Hanc ergo ſcipturarum noſtrarū paginā omni futuro in tempore ab omnib⁹ epiſcopis firmam ſtatuimus illibatamq̧ ſeruari: vt et ſue eccleſie (iuuante domino) tantūmodo ſint iure cōtēti: ꝛ monaſteria eccleſiaſticis cōditionib⁹, ſeu angarijs, ſeu quibuſlibet obſequijs ſecularib⁹ nullo modo ſubiaceant: canonicis nullis iuribus deſeruiant: ſed remotis vexationibus diuinum op⁹ cum ſumma deuotione perficiant.

Sed notādum eſt ꝙ aliud eſt in ſuos vel propinquorū vſus res eccleſie conuertere (quam pernicioſam cupiditatem ſacri canones vbiq̧ prohibent, et damnabilē oſtēdunt) aliud eſt quod ex diſpēſatione charitatis humane infirmitati conſulitur, vt quondā illi ſua reddātur qui in ſacro propoſito manere cōtemnit. quod non tam iure fori, q̄ȝ iure poli nonnullos ſanctorum feciſſe legim⁹. Beatus enī Joannes euāgeliſta duobus[e] iuuenibus quos penituerat oīa ſua pro chriſto reliquiſſe, et pauperibus erogaſſe: aurum et gēmas reddidit, vt cuncta que vendiderāt, ſibi redimerent.

Sed obijcitur, beatus Joannes non oblata reddidit, que pauperibus iam erogata fuerant: ſed alia recompenſauit, que in pauperum vel eccleſiarum facultatibus nunq̄ȝ computata fuerant. Similiter ſi

c ¶ Uendicare. Tamen hec eccleſia erit ſub alio monaſterio de cuius rebus conſtructa eſt: vt.xij. queſtio.ij. apoſtolicos.

d ¶ Reuertatur. Arg. ꝙ donatio pro parte eſt valida et pro parte non: vt.xij.q.ij.ſi quos. Sed nonne iſta eccleſia habebit viam qua ibit ad ipſaz? naz qui habet hauſtum, iter debet habere: vt.ff. de ſer. ruſtico.predi. item ſic.§.q̄ habet hauſtum. Reſpond. ſic habebit: ſed monachi non cogent̄ gratis eam dare: cogētur tamen viam vēdere iuſto pretio: vt.ff.de reli.ſi quis ſepulchrum.

¶ Sed notandū eſt. ¶ Hec eſt.vij. pars queſtionis, in qua ſoluit queſtionem principalē, ſcz vtrum abbas debeat conuerſo apoſtate reſtituere ſua et dicitur ꝙ non debent reddi, ſed ſinere ꝙ recipiat. et hoc probat per eq̄tatem canonicam. Jo.de fan.

vij. ps

¶ Caſus. Hic determinat Grat. an abbas debeat reddere ſua monacho retro abeunti, et dicit ꝙ cōuertere res monaſterij in ſuos vel propinquorum vſus, eſt pernicioſum: ſed ex diſpenſatione charitatis conſulitur infirmitati humane ſi quōdam ſua reddātur monacho retro abeunti: quod magis fit iure poli, q̄ȝ iure fori. Etq̧ hoc fieri poſſit, probat exemplo Joānis euāgeliſte: q̄ duob⁹ iuuenibus cūcta reddidit quos penituerat ſua pro chriſto pauperibus erogaſſe. Poſtea obijcit contra hanc ſolutionem: et dicit ꝙ Joannes euangeliſta non reddidit erogata iam pauperibus, ſed alia. ſic et abbas que ſunt inter facultates eccleſiaſticas deputata, non reddet recedēti, ſed alia. Poſtea ſupponit exemplū aurelij quod magis videtur efficax q̄ȝ ſupra dictum eſt.

e ¶ Duobus. Tito et Eugenio. Sed nonne beatus Joannes renunciauerat proprijs? Utiq̧. Ergo quicquid habuit, acquiſitum fuit pauperibus, vel illi ec

cleſie ad quam ſe tranſtulit. Sed dic ꝙ adhuc non peruenerat res ad eccleſiam illam. Uel dic ꝙ de virgis fecit illud argentum quod dedit.

a ¶ Si abbas. ſophiſtice et male reſpondet: q: q̃z cito abbas habet aliquid, tam cito fit eccleſie.

Et id querit hic hu. q̃liter abbas poſſit h̄re talia: cum oia que ad eum ptinēt, mōaſte rij ſint. ſiſe inuenit liiij.di. et antiquis ſꝫ hug.

Uicunq̃z. ¶ Caſ⁹ Quidam clerici cum patres iniuſte filios exheredabant, totam hereditatē ſibi relictam recipiebant, et filijs repetentibus nihil reſtituebant: quos Auguſt. redarguit in ſermone ſuo: ⁊ docet hoc non eſſe faciendum, exemplo huius aurelij carthagineñ. epi, qui reddidit hereditatē iam ſuſceptā filijs poſtea natis.

b ¶ Nō reddere. ſimile. xiiij.qōe.vj. comperimus. Sed nonne filius natus iure communi poteſt reuocare legitimam portionē ſuā ſi pater omnia bona ſua donauit: vt C.de inoffi.dona.ſi totas: nam ſi aliq̃s liberto ſuo dedit bona ſua, cum crederet ſe non habiturum filios: nunquid filius poſtea nat⁹ non ſolū partem: ſed etiā totū reuocabit: vt.C.de reuo.dona. ſi nunq̃z? Reſpon. verū eſt: ⁊ quod hic dicitur, intelligendum eſt ꝙ eccleſia nō cogitur totum reddere, ſed tantum legitimam portionem. vel canon corrigit legem.

Filiꝰ ꝑ pte pōt donationē pris reuocare.

c ¶ Jure fori. quaſi dicat ad hoc non cogebatur iure actionis, ſed quadā naturali equitate tenebatur ad hoc ſ. queſtio.iij. hinc colligitur.

d ¶ Non iure poli. i. quadam naturali equitate.

abbas [a] vel epiſcopus aliqua habuerit q̄ in eccleſiaſticis facultatibus nondum ſunt annumerata, exemplo beati Joannis det illa recedenti, oblata vero eccleſie retineat.

Sequitur ergo aliud exēplū quo eadē que oblata ſunt, laudabiliter reddenda monſtrentur. Ait eñ Auguſt. in ſermone de vita clericorum.

¶ Non dꝫ eccleſia ſuſcipere q̄ filio exheredato ſibi offerunt.

Quicunq̃z vult exheredato filio heredem facere eccleſiā, querat alterū qui ſuſcipiat: non Auguſtinum, immo deo ꝓpitio neminem inueniat. q̃z laudabile factū ſancti Aurelij Carthagineñ. epi. Quidā enim cum filios non haberet nec ſperaret, res ſuas oēs (retento ſibi vſufructu) donauit eccl̄ie: nati ſunt ei filij nec opinanti: reddidit epiſcopus ea q̄ donauerat: in poteſtate habebat epiſcop⁹ nō reddere [b], ſed iure fori [c], non iure poli [d].

Ecce ꝙ aliquando oblata iure et laudabiliter redduntur. verūtamen non hoc exemplo recedenti ſua reddenda monſtrantur. aliud eſt enim in ꝓfeſſione ſue vite perſiſtere, aliud a propoſito ſui ordinis diſcedere. Si ſanctus Aurelius degenti in laicali habitu oblata reddidit, quia poſt oblationē filios accepit: non ideo in apoſtaſiam euntibus ſua reddenda ſunt: quib⁹ vtilius [e] neceſſaria ſubtraherent, vt coacti redirēt ad ordinē a quo receſſerāt. Sed ſicut inimicis ⁊ perſecutoribus iubemur neceſſaria subminiſtrare: ſicut ab apoſtolo monemur temp⁹ redimere vt expeditius orationi vacemus: ſic ne eccleſia ſcandalum patiatur, ne diſcedens in deteriora precipitet, ne in perniciē monachoꝝ, aut incendiū monaſterij occaſione ſuorū exardeſcat: laudabili⁹ ſibi ſua non dico reddunt: ſed auferri ſinūtur, q̃z ab illo iſta inferant.

¶ Cauſa.xviij.

Uidaꝫ abbas cōſecratus in epiſcopū, prius monaſterio multa cōtulit: poſtea in epiſcopatu plura acquiſiuit: cui dū fratres ſucceſſorē quererent, epiſcop⁹ loci ſemet electioni volebat inſerere, vt per ipſum abbas in monaſterio ordinaret, fratres renitunt. Querit primo an monaſteriū poſſit petere que ab epo acq̄ſita ſunt: an epālis eccleſia poſſit ſibi vēdicare q̄ monaſterio fuerant tradita? Scdo an per epiſcopū abbas ſit eligēdus et ordinandus: an tantūmodo a proprijs fratribus ſit inſtituendus?

¶ Queſtio.j.

Prima queſtio [f] terminatur in cōcilio habito apud alteū, in quo ſic ſtatutū legitur.

¶ Sce. ¶ Caſus. Concludit Grat. ex ſupradictis.c.ꝙ monacho recedenti ſua reddenda ſunt: ſed poſtea dicit hanc nō eſſe veram ſolutionem: ſed aliam veraꝫ ſubdit, dicens ꝙ licet aurelius illi ruſtico qui proprijs non renunciauit, nec habitum mutauit, ſua laudabiliter reddidiſſet: non tamen propter hoc exemplum monacho eunti in apoſtaſiam ſunt reddenda: ſed potius eſt compellendus vt in religione perſeueret. Ueruntamen ſicut tenemur inimicis et perſecutoribus neceſſaria miniſtrare, ſic propter ſcandalum vitandum et mortem monachorum ⁊ incendium monaſterij recedenti de monaſterio ſua laudabiliter ſinantur auferri etſi nō reddantur.

e ¶ Utilius. vt.ſ. j.coꝝ. v.q.v. non omnis. vij.a.

Quidam abbas. ¶ Caſus Supra in.xvj. cauſa dictum eſt ꝙ eccleſie et res eccleſiarū ſunt in poteſtate epi. ⁊ in proxima cauſa ſuperiori.q.iiij. in illo.ca. in venditionibus, dictum eſt ꝙ abbates non poſſunt ſine licentia epiſcopi res eccleſie alienare: ſꝫ ne ꝓpter hoc viderent monaſteria ſubiecta ex toto epiſcopis ſicut alie eccleſie ſeculares, ideo magiſter annectit hanc.xviij. cauſā, vt oſtendat in quibus monaſteria a iuriſdictione epiſcoporum ſunt exempta: quod vt cōpetentius oſtendat ꝓponit thema duas inde eliciens queſtiones.

Prima q̄ſtio. ¶ Caſus. Hic intitulat.j.qō. qua queritur an monaſterium poſſit petere que epiſcopus poſt conſecrationē ſuam acquiſiuit: et an epiſcopalis eccleſia poſſit vendicare ſibi que ipſe epiſcopus prius donauerat monaſterio? ⁊ i vtraq̃z queſtione certuꝫ eſt ꝙ non vt infra probatur ca. vno.

f ¶ Prima queſtio. Certum eſt vt q̃zdiu eſt abbas vel Abbas monachus in monaſterio, ipſi acquirit: ſed quicquid factus acquirit factus epiſcopus, acquirit epiſcopali eccleſie: epo cui vt.j.e.ca.j. et hoc forte obtinet cum eſt tranſlatus perfecte ad eccleſiam epiſcopalem: vt.j.xxj. queſtio.ij. ſi quis acq̄rit: eccleſie iam tranſlatus. Sed quid ſi tantum eſt confirmatus,